Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 78 (9574). ● 1989 йил 22 апрель ● шанба ● Баҳоси 3 тийин.

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

21 апрель куни йигирманчи чақириқ халқ депутатлари Тошкент область Советининг тўққизинчи сессияси бўлиб ўтди.

Сессия олдидан Совет партия группасининг мажлиси бўлди. Мажлисни Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари **Р. А. Попов** олиб борди.

Партия группаси коммунист-депутат,Оҳангарон район партия комитети биринчи секретари **С. Р. Тўлаев**нинг меҳнат коллективларини хўжалик ҳисобига, бригада, ижара ва оила пудратига ўтказиш соҳасидаги ташкилотчилик ва сиёсий ишлари тўғрисидаги ҳисоботини тингладилар. Коммунист-депутатнинг ахбороти меҳнат унумдорлигини, айниқса қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқариш рентабеллилигини ошириш, иқтисодий ислоҳотни тўла татбиқ этиш муаммоларининг қизғин муҳокамасига айланди. Коммунист-депутатлар асосий эътиборни меҳнатни ташкил этишнинг илғор форма ва методлари самарасини ошириш, айниқса, картошка етиштиришни кўпайтириш масалаларига қаратдилар.

Сессияни халқ депутатлари область Советининг раиси **А. П. Алимов** очди.

Область Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари **Д. Н. Жаҳонгирова** тезислари область матбуотида эълон қилинган қайта қуриш ва социал таъминот соҳасидаги долзарб масалалар мавзусидаги докладга қўшимча ахборот билан сўзга чиқди.

(Давоми 3-бетда).

Кремлда тантанали йиғилиш

Халқлар хотирасида шундай саналар борки, улар бутун инсоният учун шонли сана ҳисобланади. 22 апрель Ер юзидаги одамлар эътиборини буюк мутафаккир ва революционер Владимир Ильич Ленинга қаратади. Октябрь доҳийси, Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси ўз ғоялари билан ҳам, иши билан ҳам жаҳон тарихининг боришига улкан таъсир ўтказди.

Ленин туғилган куннинг ҳар йилги нишонланишига давр сўзсиз ўз таъсирини ўтказмоқда. Ҳозир биз бу санани қайта қуриш шароитида нишонлаяпмиз. Қайта қуриш малакатимиз тараққиётининг ҳозирги босқичида партиямиз ва халқимизнинг энг асосий ишидир. Ўзгартишларнинг кўламлари ва теранлиги, ҳаммамизнинг олдимизда пайдо бўлаётган муаммоларнинг ўткирлиги ва мураккаблиги бизни Ленин васиятлари руҳида ҳаракат қилиб, Ленинга яна бир бор мурожаат қилишга ундамоқда.

21 апрель куни Кремлдаги Съездлар саройида Москва шаҳри меҳнаткашлари вакилларининг В. И. Ленин туғилган куннинг 119 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиши бўлиб ўтди. Пойтахт ва Москва области меҳнаткашлари ишлаб чиқариш илғорлари, КПСС ветеранлари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари, фан ва маданият арбоблари, Совет Қуролли Кучларининг жангчилари бу ерга тўпландилар. Чет эл дипломатлари, чет мамлакатлардан келган меҳмонлар ҳозир бўлдилар.

Соат 17. Тантанали йиғилиш қатнашчилари **М. С. Горбачев, В. И. Воротников, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, В. А. Медведев, В. П. Никонов, Н. И. Рижков, Н. Н. Слюньков, В .М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, А. Н. Яковлев, А. П. Бирюкова, А. В. Власов, А. И. Лукьянов, Ю. Д. Маслюков, Г. П. Разумовский, Н. В. Тализин, Д. Т. Язов, О. Д. Бакланов** ўртоқларни қарсаклар билан қутлайдилар.

Вьетнам Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Нгуен Ван Линь ҳам президиумдан жой олади.

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ва СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари, КПСС Москва шаҳар комитети ва Москва область комитетининг секретарлари, партия ветеранлари, ишлаб чиқариш илғорлари, таниқли олимлар ва маданият арбоблари, ҳарбий бошлиқлар, жамоат ташкилотларининг вакиллари ҳам шу ердан жой олдилар.

Тантанали йиғилишни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари, Москва шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **Л. Н. Зайков** очди.

Саройда Совет Иттифоқи Гимни тантанавор янграйди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари **В. А. Медведев**нинг «Ленинизм ва қайта қуриш: реализм ва ижодкорлик учун» деган мавзуда қилган доклади зўр эътибор билан тингланди.

Тантанали йиғилиш қатнашчилари баланд руҳ билан «Интернационал»ни куйлайдилар.

Сўнгра катта байрам концерти бўлди.

(ТАСС).

ЛЕНИН КЎРСАТГАН ЙЎЛДАН

КПСС ташаббуси билан ва унинг раҳбарлигида мамлакатимизда содир бўлаётган революцион ўзгаришлар — В. И. Ленин васиятларига амал қилиш ҳозирги шароитда Ленинизм руҳини тиклаш демакдир. Буюк мутафаккир ва революционер бўлган Владимир Ильич Ленин Ватанимиз тақдиригагина эмас, бутун жаҳон тараққиётининг боришига ҳам жуда катта таъсир ўтказди. Ҳозир Ленин меросисиз марксизмни тасаввур этиш мумкин эмас, худди шунингдек ленинчи бўлмай туриб, марксчи бўлиш ҳам мумкин эмас. Социализм, экономикани ривожлантириш, жамиятни демократиялаш тўғрисидаги Ленин ғоялари ҳозирги кунда ҳам барҳаётдир.

21 апрель куни Тошкентда шаҳар жамоатчилиги вакилларининг В. И. Ленин туғилган куннинг 119 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиши бўлди. Алишер Навоий номли театрга Ўзбекистонда совет ҳокимияти учун кураш қатнашчилари партия ва уруш ветеранлари, ишлаб чиқариш илғорлари, зиёлиларнинг вакиллари, Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи жангчилари келдилар.

Йиғилишни Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. Сатин очди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси М И. Иброҳимов «Ленинизм байроғи остида қайта қуриш йўлидан» деган мавзуда доклад қилди.

Йиғилишда Ўзбекистон ленинизм ғоялари ўзгартирувчи кучининг яққол намунаси эканлиги таъкидланди. Республикамиз қардош халқлар оиласида экономика, фан ва маданиятни ривожлантиришда катта муваффақиятларга эришди. Агар иқтисодий ва социал маданий тараққиёт йўналишларини белгилашда хатолар ва нуқсонларга, қўпол янглишиш ва айнишларга йўл қўйилмаганида, социалистик хўжалик юритиш принциплари тўғридан-тўғри бузилмаганида, бу муваффақиятлар яна ҳам улканроқ бўлиши мумкин эди. Ана шу хато ва камчиликлар кўпгина салбий ҳодисаларга — бюрократизмнинг, раҳбарлик маъмурий-буйруқбозлик методларининг авж олишига, хизмат билан боғлиқ жиноятларга олиб келди.

Ўзбекистон экономикасида муайян ютуқларга эришилди. Аммо, олға қараб бориш учун хўжалик юритишнинг янги шаклларини дадилроқ жорий этиш, меҳнат коллективларига кўпроқ ҳуқуқ ва имкониятлар бериш керак. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ҳам такомиллаштириш зарур. 1995 йилгача бўлган даврда республикани социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш ва аҳоли фаровонлигини ошириш программасининг умумхалқ муҳокамасига тақдим этилган лойиҳаси қайта қуришнинг революцион вазифалари амалда рўёбга чиқиши, КПСС XXVII съезди ва XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси қарорларининг амалга оширилишидир. Демократия, ошкоралик ленинизм позицияларидан туриб ривожланмоқда. СССР халқ депутатлари сайлови бунинг ёрқин далили бўлди.

В. И. Ленин миллий масалаларни пухта ўйлаб ҳал этишга катта эътибор берарди. Ленинча миллий сиёсат принципларига амал қилиш ҳозирги кўпгина муаммоларни ҳал этиш калитидир. Ҳозирги кунда Ўзбекистоннинг барча иттифоқдош республикалар билан, айниқса Ўрта Осиё региони ва Қозоғистон билан миллатлараро муносабатлари янада ривожланмоқда. Республика ичида ҳам бу муаммолар эркинлик ва тенгҳуқуқлилик негизида ҳал этилмоқда.

Коммунистик партия жамиятимизни янада олға силжитиш учун қўйган улуғвор вазифаларни умумий куч-ғайратлар билангина амалга ошириш мумкин.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлар Р. Н. Нишонов, Д. Д. Берков, П. В. Догонкин, Ғ. Ҳ. Қодиров, Ш. З. Камолхўжаев, В. И. Огарок, М. Ҳ. Холмуҳамедов, И. Ҳ. Жўрабеков, А. С. Ефимов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари П. М. Абдураҳмонов, А. Р. Отажонов, К. Ҳ. Маҳамадалиев, В. В. Сударенков, С. У. Султонова, Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи қўшинлари қўмондони И. В. Фуженко, Ўзбекистон ССР давлат хавфсизлиги комитети раиси А. С. Моргасов иштирок этдилар.

* * *

Шу куни тантаналарнинг иштирокчилари, В. И. Ленин туғилган куннинг 119 йиллиги муносабати билан пролетар революцияси доҳийси ҳайкали пойига гуллар қўйишди.

(ЎзТАГ).

ЛЕНИНИЗМ ВА ҚАЙТА ҚУРИШ: РЕАЛИЗМ ВА ИЖОДКОРЛИК УЧУН

В. И. Ленин туғилган куннинг 119 йиллигига бағишланган тантанали йиғилишда В. А. МЕДВЕДЕВ доклади

Ҳурматли ўртоқлар!

Революцион янгиланиш йўлидаги ҳар бир қадам бизни Ленинга яна ва яна мурожаат қилишга, партиянинг ҳозирги йўлининг Ленин ғоялари, тасаввурлари ва методологияси билан боғлиқлигини мунтазам идрок этишга ундамоқда. Ленининг назарий ва сиёсий меросига қизиқиш кучаяётганлигининг, унинг теварагидаги баҳслар қизғин тус олганлигининг сабаби ана шундандир.

I.

Совет тарихининг мамлакатга В. И. Ленин раҳбарлик қилган қисқа тарихига — 1917 йил ноябридан 1923 йил мартигача бўлган қисмига айниқса диққат билан назар соламиз. Социализм тўғрисидаги жамиятимизни янгилаш йўллари ҳақидаги ҳозирги тасаввурларимизнинг асосий манбаларидан бири ана шу ердадир. Тарихнинг социализмга ленинча қарашлар жиддий равишда бузилган, ҳатто унутиб юборилган даврини тушуниб етиш учун материаллар ҳам шу ердадир.

Ленининг партия раҳбари, биринчи совет ҳукуматининг бошлиғи сифатидаги «кундалик» революцион иши унинг даҳосининг энг ёрқин ва ўзига хос фазилатларини — догматизмга қаршилигини, тафаккури кенглиги ва эркинлигини, шу даврнинг энг муҳим эҳтиёжларини, кенг халқ оммасининг кайфиятини пайқаб олишини яққол кўрсатиб беради.

Тақдир тақозоси билан Владимир Ильич Улуғ Октябрдан сўнг бор-йўғи бир неча йил яшади, шу давр ичида унинг тафаккури бўлажак жамият тўғрисидаги умумий, ўша давр учун анъанавий марксча тасаввурлардан Россияда социализмнинг характерини, табиатини ва қиёфасини идрок этишгача бўлган аҳамияти жиҳатидан улкан йўлни босиб ўтди.

Ленин амалиётни ҳеч қачон формулага мослаштирган эмас. У ҳаётга ҳамиша ҳаётдан келиб чиқиб баҳо берарди. Соддалаштириш ва қироатхонлик, ҳар қандай ғояларни, ҳатто ўзининг кечагина тўғри бўлган, лекин бугун реал жараёнларга мос келмай қолган ғояларини қоидага айлантириш унинг учун ёт эди. Бундай қилиш жўн эмасди, мардлик ва сиёсий иродани талаб қиларди. Кўпинча қаттиқ баҳслашишга тўғри келарди. Фақат ғоявий рақиблар билангина эмас, партияда қарор топган «изчил» тасаввурлар ва хулосаларга амал қилаётган курашдош ўртоқлар билан, марксчи маслакдошлар билан баҳслашишга тўғри келарди. Гап революция идеалларига, социализм принципларига, халқ манфаатларига дахлли туб масалалар ҳақида борганда Владимир Ильич қатъий турар, ҳеч кимга ён босмас, ўз позицияларини тушунтириб беришда сабр-бардошли ва қатъиятли бўларди.

Социализмга ленинча қарашларнинг тубдан ўзгариши тўғрисида гапирганда, одатда 1921 йилни тилга оладилар. Ҳа, бу чиндан ҳам чуқур ўзгаришлар йили бўлган эди. Бевосита тақсимлаш ва умумий мажбурий меҳнат, текисчилик ва қаттиқ марказий бошқарув билан бирга ҳарбий коммунизмдан — янги иқтисодий сиёсатга «шахсий қизиқишга», якка нафни ижтимоий фойда билан бирлаштиришга асосланган социалистик қурилишнинг хилма-хил шаклларига ўтилган йил бўлди. Тўла национализация қилишдан майда саноатни тиклашга, эркин савдога ва хусусий корхоналар, аралаш фирмалар ва концессияларга йўл қўйишга ўтиш йили бўлди. Бевосита давлат мулкига айлантириш ва бюджетдан пул билан таъминлашдан хўжалик ҳисобига, кооперацияга, ижарага ўтилди. Революцион максимализмдан, социализмни юқоридан қонунлаштиришдан тараққиётнинг объектив мантиқини, омма онгининг реал даражасини ҳисобга олишга ўтилди.

Хуллас, бу социализмга назарий қарашларда ҳам, социализмни барпо этиш практикасининг ўзида ҳам янги сифат эди.

Аммо ҳақиқат шундан иборатки, ана шу кескин ва кўплар учун кутилмаган бурилиш Ленин ақл-идрокининг тинимсиз ишлаши, унинг олдинги даврдаги бутун изланишлари билан тайёрланган эди. Назария, сиёсат, турмушдаги ана шу қийин, оғир жараён революциянинг дастлабки кунлариданоқ бошланган эди.

Г. В. Чичериннинг сўзлари билан айтганда, Ленининг «тақлид қилиб бўлмайдиган сиёсий реализми бизни кўп марта қутқариб қолган». Бу фикрга қўшилмай бўлмайди.

1917 йил 25 октябрь. Большевикларнинг ўз аграр программаси бор. Аммо ер тўғрисидаги машҳур декретда Ленин умуман эсерлар программасига мос келадиган деҳқон наказларини асос қилиб олади. Бу наказларни шунинг учун асос қилиб оладики, халқ ҳокимияти, у айтганидек «ўз иродасини қабул қилишга халқни мажбур қилишни» истамади, «балки халқнинг иродасига мувофиқ иш қилишни» истади.

Деҳқонлар оммаси шундан сўнг большевикларга қўшилди.

1918 йилнинг боши. Брест сулҳи теварагида қаттиқ кураш бормоқда. «Сўл» коммунистлар ҳатто Совет ҳокимиятини ҳалок қилиб бўлса ҳам, революцион ғоянинг «соф»лигини ҳимоя қилишга тайёрдирлар. Ленин ана шундай шароитда макондан кечиб, вақтдан ютиш учун оғир, унинг ибораси билан айтганда «шармандали» сулҳга рози бўлади.

Шундай қилиб вақтдан ютилди, Совет республикаси бардош берди.

Революция ғалабасидан кейин Владимир Ильичнинг кўпгина сафдошлари эски дунёни вайрон қилишни, бир зарба билан хусусий мулкни тугатишни, пулни бекор қилишни, «революциянинг шиддатли, жўшқин суръатини сақлаб туришни» марксизмнинг «алифбоси» деб ҳисоблар эдилар. Ленин эса Октябрдан кейинги бир неча ой тажрибасига таяниб, бундай «сўл болалик»ка қарши чиқади, бошқарувни йўлга қўйиш, меҳнат унумдорлигини ошириш, умумхалқ ҳисоби назоратни жорий этиш, банк ишини ўзлаштириш, пул системасини тартибга солиш зарурлигини кўрсатиб берди. У, майда товар хўжалиги устун бўлган кўп укладлилик шароитида давлат капитализми олға томон қўйилган жуда катта қадам эди, деб ҳисоблайди.

1919 йил. Партиянинг VIII съезди ўтмоқда. Гражданлар уруши авжида. Ленин деҳқонларнинг асосий оммаси — ўртаҳол деҳқонларга ёндашувни қайта кўриб чиқиш тўғрисидаги масалани қўяди, «Биз бунда жуда катта хато қилдик, бу табақани яккалаб қўймаслик, балки унга таяниш лозим. Лекин бунинг учун «ишончни қозониш», «деҳқонлардан ўрганиш» ва «буйруқбозлик қилмаслик» лозим (38-том, 236-бет).

1920 йил. Коминтерндаги «сўл» революционерлар ҳеч қандай ён босишга мутлақо йўл қўйиб бўлмайди, деб ҳисоблайдилар. Ленин эса уларга «Коммунизмда болаларча «сўллик» касали» асари билан жавоб беради, бу асарида «сўл» қироатхонлик — ҳаётнинг хилма-хил кўринишдаги реалликларидан, меҳнаткаш оммадан ажралиб қолишга олиб борадиган энг яқин йўлдир, деб огоҳлантиради.

Тараққиётнинг шундан кейинги бориши жаҳон революцион ва ишчилар ҳаракатида ленинча стратегиянинг бутун теранлигини ва ҳақлигини кўрсатди.

1922—1923 йиллар. Ленининг сўнгги мактублари ва мақолалари. Уларда мамлакат тақдири, социалистик ўзгартишлар йўллари, партиянинг роли тўғрисидаги фикрлар баён этиб берилган. Ленин энг аввало партия ички демократиясини чуқурлаштириш, «Марказий Комитетнинг обрў-эътиборини кўтариш», «аппаратимизни яхшилаш бобида жиддий иш олиб бориш» (45-том, 385-бет), касаба союзлари билан, меҳнаткашларнинг ғоят кенг оммаси билан алоқани мустаҳкамлаш асосида партиянинг соғлом, мустаҳкам ривожланиши кафолатлари тўғрисида жон койитиб мулоҳаза юритади.

Афсуски, Сталин ва унинг атрофидагилар Ленининг бу маслаҳатларига қулоқ солмадилар. Ленининг партияга таҳдид қилаётган хавф-хатарлар тўғрисидаги, ижтимоий тараққиётнинг реал шароитларини ҳисобга олишни истамаслик, миллионлаб одамларнинг эҳтиёжини менсимаслик, ўта сўл ибораларни ниқоб қилиб олиб, инсон шахси қадр-қимматини оёқости қилиш қандай оғир оқибатларга олиб келиши мумкинлиги тўғрисидаги огоҳлантиришлари ҳам башоратли бўлиб чиқди.

Социалистик жамиятни тубдан қайта қуришга киришган ҳозирги пайтимизда Ленининг реализм сабоқлари ва ақидаларга қарши сабоқлари айниқса ибратлидир.

Партия халқнинг туб манфаатларидан келиб чиқиб, ленинча ёндашувлар ва ленинча методологияга амал қилиб, мамлакатда 80-йилларнинг бошларида юз берган вазиятни масъулият билан таҳлил қилди, мамлакатни танглик ёқасига келтириб қўйган сабабларни дадил очиб ташлади, иқтисодий, социал ва сиёсий структураларни тубдан ўзгартириш зарурлигини асослаб берди, умри тугаган нарсалардан қатъий холи бўлишга, янгиликларни яратишга чақирди, ҳаётнинг ҳамма соҳаларини тубдан янгилаш учун кенг имконият очиб берди.

Мамлакат қайта қуриш йўлларида муқаррар қадамлар қўйди. Энг қийин иш уддаланди: жамият бир ҳолатдан иккинчи ҳолатга, турғунликдан — ҳаракатга ўтказилди. Жамият бундан тўрт йил ва ҳатто бир йил олдингидан бошқача бўлиб қолди. Орқага қайтиш йўқ ва қайтилмайди ҳам.

Шу билан бирга ҳаёт олдин тасаввур этилганига нисбатан чуқурроқ ва кўламлироқ ўзгартишлар талаб қилинаётганлигини кўрсатди. Қайта қуриш жараёнлари чуқурлашган сари бу жараён турли социал группаларнинг, коллективларнинг, ҳар бир инсоннинг манфаатларига тобора кўпроқ дахлдор бўлмоқда. Илгари яшириб келинган кўпгина иллатларимиз, ижтимоий турмушнинг одамлар ўрганиб қолган кўпгина кўникмалари ва нормалари эндиликда юзага чиқиб қолмоқда ва олға томон ҳаракатимизга тўсқинлик қилмоқда. Одамларнинг кундалик эҳтиёжини қондиришда ҳали сезиларли натижаларга эришилмади. Буларнинг ҳаммаси сабрсизликни келтириб чиқармоқда. Баъзи бировларнинг эса ҳафсаласини пир қилиб, уларни лоқайд этиб қўймоқда.

Бўлиб ўтган халқ депутатлари сайлови ҳозир кечаётган даврнинг ўзига хос жиҳатларини тўла-тўкис кўрсатиб берди. У қайта қуриш фойдасига хизмат қилган қудратли референдумга айланди. Лекин сайлов халқнинг қўллаб-қувватлаши воқеликнинг турли томонларини ўткир танқид қилишни, қайта қуриш жараёнларининг шакллари ва суръатлари, бу жараённинг моддий ва социал самараси хусусида жамиятдаги жиддий ташвишланишни ҳам ўз ичига олишини кўрсатди. Одамлар партия ишни дадилроқ, қатъийроқ, муваффақиятлироқ олиб боришини талаб қилмоқдалар.

КПСС буни яхши англаб турибди. Шунинг учун ҳам у: эришилган натижалар заррача ҳам ошириб кўрсатилмасин, чунки бу — сиёсий реализмни йўқотиб қўйишга, оммадан ажраб қолишга олиб борадиган тўппа-тўғри йўлдир, демоқда. У ёки бу муваффақиятсизликлардан ўзини йўқотиб қўймаслик, айниқса ваҳимага тушмаслик керак, демоқда. Партия ишчилар синфининг, деҳқонларнинг, зиёлиларнинг мададига таяниб, уларнинг кайфиятини ҳисобга олиб, сиёсатга зарур тузатишлар киритиб ўз ишининг усуллари, методлари ва услубларини янгилаб ва такомиллаштириб, апрель Пленуми белгилаб берган йўлдан янада зўр ғайрат ва изчиллик билан бораверади. М. С. Горбачев айтганидек, «Партия қайта қуриш сиёсатини ишлаб чиқиш ташаббусини ўз зиммасига олди, мардлик кўрсатди ва янгиланиш жараёнини олға силжитиш учун ана шу йўлга бутунлай содиқ бўлиб қолади. Биз бусиз яшай олмаймиз, бу йўлни давом эттирамиз».

II.

Ўртоқлар! Экономика қайта қуришнинг энг қийин ва айни вақтда энг жўшқин соҳасилигича қолмоқда. Кўп нарса унинг самарадорлигини нақадар кўтара олишимизга, уни инсон сари буриб юборишимизга боғлиқ бўлади. Масаланинг мағзи мана шунда.

Ана шу йиллар давомида социалистик экономикани янгилаш пойдеворини қўйиш учун сабот билан ишланди. Фан-техника тараққиётининг, машинасозликни модернизациялашнинг катта-катта программалари ишлаб чиқилиб, амалга оширилмоқда. Халқ хўжалигининг структурасини реконструкция қилиш бошланди, у социал мақсадларга хизмат қилдирилмоқда. Биз иқтисодий ислоҳотга киришдик.

Бироқ мушкуллик шундан иборатки, умидлар катта бўлса ҳам, аммо бир қанча нохуш омиллар бирга қўшилганлиги сабабли вазият ҳатто чигаллашиб кетди. Хўш, бундан буён ишни қандай олиб бориш керак, белгиланган программаларни қандай қилиб амалга ошириш мумкин? — деган масала хусусида қизғин мунозара бўлмоқда.

Бевосита қиёс қилмай туриб, ўтмиш сабоқларига, жумладан, НЭПнинг дастлабки йилларига мурожаат этиш фойдали бўлур эди, деб ўйлаймиз.

Ҳозир эълон қилинаётган баъзи мақолаларга қараганда, ўша пайтда ўзгартишлар жараёни унчалик силлиқ ва осон бўлмаган эди. Мамлакатда ҳосил жуда кам бўлиб, очарчилик ҳукм сурган эди. Сўмнинг қадри тушиб борар, ишчиларнинг иш ҳақи ҳатто энг оддий эҳтиёжларни қондириш учун ҳам етмас эди. Кўпгина корхоналарни иш билан таъминлашнинг иложи йўқ эди. Мамлакатда ишсизлик мавжуд эди. Революцион иборани мамлакат ва ишчилар синфининг манфаатларидан юқори баҳолайдиган ақидапарастларнинг қаршилигини енгиб ўтишга тўғри келди. Бироқ кучайиб бораётган зиддиятларга Владимир Ильич — ислоҳотларни тўхтатмайлик, балки янада чуқурлаштирайлик, деб битта жавоб берди.

Назаримда, ҳозир ҳам биз шу йўлдан боришимиз керак. Ҳозирча ислоҳот суръатлари тараққиёт эҳтиёжларидан жуда орқада қолмоқда. Кўпгина корхоналар, министрлик ва идоралар аввалги режимда ишлаб келмоқдалар. Кўпинча хўжакўрсин учунгина ўзгартиш қилинаяпти: эски мазмун янги шакллар билан ниқобланмоқда.

Экономиканинг юқори табақаларида: бошқарув тутқичини қўлдан чиқариб юбормасак яхши эди, деган хавфсираш мавжуд. Қуйи табақаларида эса пировард натижаларга боғлиқ бўлмаган, унчалик юқори бўлмаса ҳам, ҳар ҳолда тайин иш ҳақидан маҳрум бўлиб қолишдан қўрқиш бор. Тўсқинлик қилиш сарқитларини парчалаб ташлаш учун зўр куч-ғайрат сарфламай туриб, ишни олға бостириб бўлмаслиги равшан.

Энг муҳим сабоқлардан бири, эҳтимолки, сабоқларнинг энг муҳими шундан иборатки, мулкчилик муносабатларига дахл қилмай туриб, хўжалик механизмини обдон ислоҳ қилиб бўлмайди. Социалистик ишлаб чиқариш муносабатларида туб ўзгаришлар қилмай туриб, хўжалик юритишнинг янги усуллари бегона тан каби итариб ташланмоқда. Ишлаб чиқариш воситаларининг, ер, фабрика ва заводларнинг ижтимоий мулклиги амалдаги иқтисодий механизмда, даромадларнинг ишлаб чиқариш натижаларига амалдаги боғлиқлигида, меҳнаткашларнинг бошқарувдаги амалий иштирокида намоён бўлиши керак.

Партия бу вазифани социалистик мулкчилик шаклларининг хилма-хиллиги йўли билан ҳал этиш мумкин деб ҳисоблайди. Мулкчиликнинг қандайдир бир-иккита «илғор», таъбир жоиз бўлса, «энг социалистик» шаклларига эмас, балки тенг ҳуқуқли барча шаклларининг бутун мажмуасига умид боғланмоқда. КПСС Марказий Комитетининг март Пленумида қишлоқ хўжалигига татбиқан айтилган бу фикр унинг доираси билангина чекланмайди ва принципиал умумиқтисодий характерга эга бўлади.

Бошқарув санъати мулкчиликнинг ва хўжалик юритишнинг муайян конкрет шароитларига мос келадиган ва энг кўп самара бера оладиган шаклини аниқлашдан иборат. Бу ўринда ҳеч қандай сийқа усулларга ва сохта тушунчаларга ўрин йўқ.

Давлат мулкчилиги доирасида уни ССР Иттифоқи ҳам, шунингдек иттифоқдош, автоном республикалар, маҳаллий Советлар ҳам тасарруф этиши мумкин ва лозим. Хўжалик ҳисоби муносабатларини ривожлантирмай туриб, корхоналарни ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтказмай туриб буни амалга ошириб бўлмайди.

Ижара замирида катта имкониятлар яшириниб ётибди. 30-йилларда ижара рад этилганлиги нотўғри бўлган эди, ҳозир эса бу усул эгасизлантирилган мулкни конкрет инсон ва меҳнат коллективининг амалдаги мулкига айлантириш имкониятини бериши туфайли ўзининг юксак самарадорлигини кўрсатмоқда. Ҳар бир инсон ва меҳнат коллективи ижарани чинакам хўжалик мустақиллигининг гарови деб билаётганликлари бежиз эмас.

Қайта қуриш кооперацияга, пудратнинг, оилавий ишлаб чиқаришнинг, якка тартибдаги меҳнат фаолиятининг турли формаларига кенг йўл очди. Бу соҳадаги ҳамма иш ҳам силлиқ бораётгани йўқ. Бироқ бу шаклларнинг ривожланиши янги ҳаракатлантирувчи кучларни юзага келтираётганлиги, кўпдан-кўп ташаббусларни, яшириниб ётган имкониятларни хўжалик фойдасини кўзлаб ишга жалб этиш имконини бераётганлиги ҳозирнинг ўзидаёқ равшан.

Инсоннинг хўжайинлик ҳуқуқлари қайта тиклангач, унинг психологияси, унинг аҳвол-руҳияти, ишга муносабати ўзгармоқда, ҳалол меҳнатнинг, маҳорат ва билимдонликнинг обрў-эътибори қарор топмоқда. Тенгчилик ва тайёрга айёрликни тугатиш ,ҳар сўмни амалда ишлаб топиш учун энг муҳим иқтисодий ва социал вазифани ҳал этиш йўлида ҳам қулай шарт-шароитлар вужудга келмоқда.

Бундай шароитда, чамаси, даромадларнинг табақалашуви кучаяди, албатта. Социал-иқтисодий соҳада бу — ўткир муаммо. Аммо биз тенгчилик кайфиятларини бартараф қилмасак, аввалгидек бир жойда депсиниб тураверамиз. Иш ҳақининг адолатлилиги ҳақида унинг миқдорига қараб эмас, балки у малакага, ўқувга, маҳоратга, ижтимоий-фойдали натижага нақадар мос келишига қараб фикр юритмоқ керак. Даромадларни солиқ йўли билан самарали равишда тартибга солиш ҳам кераклиги равшан. Аммо бу нарса юксак унумли меҳнатдан манфаатдорликка путур етказмаслиги лозим.

(Давоми 2-бетда).

ЛЕНИНИЗМ ВА ҚАЙТА ҚУРИШ: РЕАЛИЗМ ВА ИЖОДКОРЛИК УЧУН

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ҳамма-ҳамманинг даромадларини бараварлаштириш тўғрисидаги сафсатабозларча даъватлар социализмга ётдир. Бизнинг жамиятимиз социал адолатнинг: «ҳар кимдан — қобилиятига яраша, ҳар кимга — меҳнатига яраша» деган ҳозирги кундаги бош принципни изчиллик билан ўтказиб, айни вақтда инсоннинг социал жиҳатдан ҳимояланиши ҳақида бундан буён ҳам ғамхўрлик қилаверади. Аҳолининг кам ҳақ оладиган группаларига, пенсионерларга, ёшларга эътиборни айниқса кучайтириш зарур.

Эҳтирослар жўш уришига сабаб бўлаётган яна бир масала — енгиллик ва имтиёзлар тўғрисидаги масаладир. Ўтган ўн йилликлар мобайнида халқ хўжалигининг турли поғоналарида, ҳар хил тармоқлар ва соҳаларда; корхоналар ва ташкилотларда пул тўловлари ва имтиёзлар, уй-жой, соғлиқни сақлаш, дам олиш ва бўш вақтни кўнгилли ўтказиш хизматлари билан таъминлаш тарзида қўшимча рағбатлантиришнинг кенг шохобчали системаси вужудга келган эди. Ҳозирги вақтда тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтиш орқали шу системанинг ривожлантирилиши рағбатлантирилмоқда. Буларнинг ҳаммасини пухта ўйлаб, тагига етмоқ керак: бу ўринда нималар оқилона ва зарур эканини, нималар социал адолатга зидлигини билиб олиш зарур.

Товар-пул муносабатларидан актив фойдаланиш йўли — иқтисодий ислоҳотнинг энг муҳим элементидир. Социализм билан бозорни бир-бирига қарама-қарши қўйишга йўл қўйиш ярамаслиги ҳақида кўп гапирилди. Революцияга қадар уларнинг бир-бири билан сиғишмаслиги тўғрисидаги тасаввур марксистлар орасида ҳукмрон эди. Владимир Ильич ҳаётининг сўнгги йилларида ёзган асарларида бу масалага ёндошув ўзгарганлиги равшан ифодалаб берилди. Бу ўзгариш социалистик назарияни ривожлантиришда жуда катта қадам бўлган эди.

Ўзига хос бозор романтизмига берилиб кетиш, гўё корхоналарга тўла мустақиллик берилса бас, ҳамма муаммолар ўз-ўзидан ҳал бўлаверади, деб ўйлаш соддалик бўлур эди, албатта. Аммо социалистик планли хўжаликда бозорсиз иш кўриш йўлидаги уринишлар ҳам маҳсулот етказиб берувчининг истеъмолчи устидан ҳукмронлигига, монополизмнинг авж олишига, бюрократик аппаратнинг қаппайиб кетишига муқаррар равишда олиб боради. Бозор — ишлаб чиқариш билан истеъмолни мувофиқлаштирадиган, самарадорликка қизиқтирадиган эпчил қурол эканини, бу қурол жуда турли социал-иқтисодий системаларга қовушиб кетиши ва уларга муваффақиятли хизмат қилиши мумкинлигини жаҳон тажрибаси ҳеч рад этиб бўлмайдиган тарзда исботлади.

Ҳозирча, афсуски, биз бозорни ва бозор ёрдамида бошқаришни ҳали ўрганиб олганимиз йўқ. Нарх белгилаш практикасида кўпгина муаммолар йиғилиб қолди. Ишлаб чиқариш воситаларининг улгуржи савдоси ҳаддан ташқари суст ривожланмоқда. Истеъмол бозори, пул муомаласи, давлат молияси ва кредити издан чиққанлиги ҳам иқтисодий вазиятни ҳаддан ташқари чигаллаштирмоқда. Қатъий барқарор пул бўлмаса иқтисодий тартибга солиш воситаларининг бутун системаси ишлай олмайди.

Ҳақ гапни айтмоқ керак. Агар биз соҳилдан тошиб кетган пул дарёсини жиловлай олмасак, яна лимитларга ва тақсимлаш воситаларига қайтиш, бинобарин эса, хўжалик ислоҳотининг муваффақиятсизликка учраши муқаррар бўлиб қолади. Ҳозир бу муаммо сиёсий тус олди. Уни ҳал этишга ёндошув ҳам сиёсий тусда бўлмоғи керак.

Молиявий аҳволни ва пул муомаласини соғломлаштириш юзасидан ишлаб чиқилган программада аҳоли учун товар ресурслари ва хизматларни кўпайтириш йўлида катта қадамлар қўйиш, чала қурилишларни қатъиян қисқартириш, бошқарув харажатларини янада камайтириш, ташқи савдо сиёсатига жиддий тузатишлар киритиш, ниҳоят, мудофаа харажатларини катта миқдорда, аммо оқилона қисқартириш кўзда тутилади.

Хўжалик турмушининг оқимини бир кунда юқоридан берилган буйруқ билан буриб юбориб бўлмайди. Масъулиятсиз кишиларгина оғизда шундай қилишлари мумкин. Аммо шуни ҳам эсда тутиш керак: бир жойда тўхтаб қолиш ва айниқса белгиланган йўлдан чекиниш ярамайди.

III.

Ўртоқлар! Сиёсий соҳада кенг демократик ўзгартишлар бошланди. Бу ўзгартишларни тараққиётимизнинг энг зарур эҳтиёжлари тақозо этди. Аммо бу ислоҳотнинг асосий ғоялари барибир Ленин ғояларига асосланади.

Унинг қолипчилик ва андозачиликка қарши чиқишлари, ошкораликни, давлат, жамоат турмуши ва иқтисодий турмушнинг хилма-хил шаклларини қўллаб-қувватлаганлиги социалистик плюрализм (фикрларнинг хилмахиллиги) тўғрисидаги масалани ҳозиргидек ўртага қўйиш учун асос бўлди. Лениннинг Советлар тўла ҳокимияти, халқнинг қонунларни ишлаб чиқишда ва шу қонунларни амалга оширишда ҳал қилувчи овозга эга бўлиш, ўз вакилларини танлаб олиш, улар фаолиятининг ҳар бир қадамини билиб, текшириб туриш ҳуқуқи тўғрисидаги фикрлари — мана шу ғоялар ҳозирги сиёсий ислоҳотнинг марказида турибди.

Шу сиёсий ислоҳотни амалга ошириш давомида ҳуқуқий социалистик давлатни барпо этиш йўли қадам-бақадам рўёбга чиқарилмоқда, қонуннинг устунлиги қарор топтирилмоқда, инсоннинг ҳуқуқий ҳимояланиши мустаҳкамланмоқда. Жамиятнинг демократик имкониятлари тўла-тўкис намоён этилмоқда. Омманинг сиёсат билан шуғулланишидек жўшқин жараён давом этмоқда. Хилма-хил қарашлар, позицияларни, жамият турли табақаларининг манфаатларини ифодалайдиган ташкилотлар, бирлашмалар, ҳаракатлар ижтимоий турмуш мавжига қўшилмоқда.

СССР халқ депутатларининг сайлови бизни сиёсий ўзгартишларнинг янги босқичига ва ижтимоий турмушнинг янги палласига олиб кирмоқда. Бу — ислоҳотнинг биринчи натижаси ва айни вақтда уни янада чуқурлаштиришнинг қудратли омилидир.

Сайлов кампанияси граждан активлигини чинакамига барқ урдириб юборди, халқ турмушининг ва мамлакат тараққиётининг, партия ва Советлар, жамоат ташкилотлари фаолиятининг энг зарур масалалари жонкуярлик билан қизғин муҳокама қилинишига йўл очди. Биз сайлов системасини демократиялаштирганимизда, ошкоралик ва рўй-ростликни ривожлантирганимизда, айни шундай бўлишини назарда тутган эдик.

Сайлов халқнинг партиямизни кенг миқёсда қўллаб-қувватлашини намойиш этди. Депутатларнинг ҳозирги составида коммунистлар аввалги пайтлардагига, яъни ҳар бир кўрсаткич планлаштириб қўйиладиган даврлардагига қараганда анча кўп.

Бироқ сайловнинг ўз сабоқлари ҳам бор.

Партия қўллаб-қувватланганлигини ҳам, унинг айрим вакилларига ишонч билдиришдан очиқ-ойдин бош тортилганлигини ҳам айнан бир маънода — қайта қуришни янада зўр ғайрат ва самарадорлик билан олға силжитишга берилган умумхалқ наказ деб, ишга халақит бераётган, замон руҳига мос келмаётган ҳамма иллатларни рад этиш деб англамоқ керак. Совет кишилари буйруқбозлик - маъмуриятчилик усулларини, меҳнаткашларнинг энг зарур эҳтиёжларига бюрократларча бағритошлик ва эътиборсизлик билан қарашни, кутиб туриш ва чалакам-чаттилик майлларини, масъулиятли қарорлардан ва собитқадам ҳаракатлардан бўйин товлаш йўлидаги уринишларни қоралашларини равшан қилиб айтдилар.

Ҳозир лавозимни автоматик тарзда эгаллашга умид боғлаб бўлмаслигини сайлов кўрсатди. Обрў-эътиборга, ишончга амалий иш билан сазовор бўлмоқ керак. Дабдабали декларациялар билан эмас, балки одамларга яқинлик билан, уларнинг эҳтиёжлари ва манфаатларини билиш билан, ишларни амалий тарзда яхшилаш билан сазовор бўлмоқ керак.

Сайлов кампанияси сиёсий авангард бўлмиш партиянинг ўзини қайта қуриш йўли тўғрилигини тасдиқлайди. Янгиланиб бораётган жамиятда янгиланиб бораётган партия иш кўрмоғи керак. Ҳозир бунга эришилди, деб ҳеч ким даъво қилаётгани йўқ. Аммо КПССда чуқур ўзгаришлар жараёни давом этмоқда. Унинг фаолиятида амалий жараёнларни таҳлил этиш, назария ва сиёсатни ишлаб чиқиш, жамоатчилик фикрини эътиборга олиш, унга сиёсий ва мафкуравий воситалар билан таъсир ўтказиш йўли биринчи ўринга чиқмоқда. Партия, давлат, хўжалик органларининг ва жамоат ташкилотларининг вазифаларини аниқ белгилаб бериш йўли ўтказилмоқда. Ички партиявий муносабатлар системаси, партиявий иш усули ва методлари қайта қурилиб, буйруқбозликдан ва маъмуриятчиликдан халос этилмоқда.

Партия аппарати ўзгармоқда. У янгиланди ва анча қисқартирилди. Унинг вазифалари ўзгартирилиб, сиёсий иш соҳасига кўчирилди, у тўла-тўкис сайлаб қўйилган органлар назорати остида турибди.

Қайта қуриш формациясининг одамлари партиявий иш саҳнасига тобора фаолроқ кўтарилмоқдалар. Улар меҳнат коллективларидан келмоқдалар, янги, амалий услубни олиб келмоқдалар. Бу одамлардан умидимиз катта. Уларга ёрдам ҳам бермоқ керак. Партия ҳам жамиятда, унинг ҳамма поғоналарида инсон ошкоралик ва рўй-ростлик вазиятида, эски сийқа усулларга қайрилиб қарамай, аммо бадном бўлишдан ҳам қўрқмай, комил ишонч ва масъулият билан ишлай оладиган муҳим қарор топиши учун ҳамма ишни қилмоқда. Дадиллик ва принципиалликни, мустақиллик ва ташкилотчилик талантини рўёбга чиқарадиган барқарор вазият вужудга келтирилиши лозим.

Демократиялаш жараёни — зиддиятлидир. Баъзан ошкоралик, фикрларни рўй-рост изҳор этиш вазиятида қизиққонлик ва ҳис-ҳаяжон далил-исботлардан ва ақл-идрокдан ошиб кетмоқда, гуруҳбозлик худбинлиги ва жиззакилик иш манфаатларига путур етказмоқдаки, буни кўрмаслик мумкин эмас.

Баъзи регионларда кўча ва митинг демократизми тўлқинида зўравонлик усуллари, ультиматум талаблари, маънавий тазйиқ воситаси билан ҳаракат қилиш йўлидаги уринишлар тез-тез учрай бошлади. Ёшлар ва ўсмирлар салбий жараёнларга жалб этилмоқда.

Тўпланиб қолган муаммолардан биронтасини ҳам мухолифлик ва экстремизм йўли билан ҳал қилиб бўлмайди. Бу — бунёдкорлик йўли эмас, балки ўзини-ўзи абгор қилиш йўлидир. Ишончсизликни, можароларни авж олдириш, одамларнинг ҳис-туйғуларини қўзғатиш йўли билан, мавжуд қийинчиликлар ва ҳозирча ҳал бўлмай турган масалаларни рўкач қилиш йўли билан олижаноб мақсадларга эришиб бўлмайди. Масъулиятсизларча ҳаракатлар билан мамлакатни социал ва сиёсий беқарорликнинг хатарли зонасига дучор қилиш мумкин. Бу эса қайта қуришга жиддий хавф солиши мумкин.

Баъзан, ўз демократиянгиз билан халқни талтайтириб юбордингиз, мана энди, бу ишнинг дардини тортаверинг, деган мулоҳазаларни эшитиш мумкин.

Бироқ ҳар бир ақли расо кишига равшанки, жамият манфаатларига зид хатти-ҳаракатлар учун демократия айбдор эмас, балки уни суиистеъмол қилиш айбдордир. Халқ ҳокимияти ҳар қандай бедодлик ва ўзбошимчалик билан чиқишмайди. Муносиб тартибни таъминлайдиган ва демократик тартиб — қоидаларни пишиқ-пухта ҳимоя қиладиган мустаҳкам ҳуқуқий механизмсиз ҳуқуқий давлат бўлиши мумкин эмас. Мамлакатда вужудга келтирилаётган янги демократия ва ошкоралик вазиятидан қайта қуришга қарши, бузғунчилик мақсадларида, ҳатто социализмга ва Конституцияга хилоф мақсадларда фойдаланиш йўлидаги уринишларни эътиборсиз қолдириб бўлмайди.

Қонуннинг кучига таяниб ва унга қатъий риоя этиб, ишни сиёсий воситалар билан олиб бора билмоқ, ўз ҳақлигингга одамларни ишонтирмоқ, можаролар кескинлашувига ва айниқса улар хатарли тус олишига йўл қўймаслик керак.

Биз ҳаммамиз масъулият, вазминлик билан иш юритишга, ҳис-туйғуларга таяниб эмас, балки тиниқ ақл-идрок, умумдавлат характеридаги мулоҳазаларга асосланиб ишлашга ўрганишимиз керак.

Мамлакат оддий бўлмаган даврни бошидан кечирмоқда. Эски структураларнинг янгилари билан алмашинуви осонлик билан кўчаётгани йўқ, ижтимоий онгда мураккаб жараёнларни қўзғатмоқда. Барча ижтимоий кучлар ва структураларни принципиал қайта қуриш негизида жипслаштириш, бирлаштириш — мана шу.

Жипслаштирувчи куч бўлишдек жуда масъулиятли роль Коммунистик партия зиммасига тушди. Партия жамиятдаги турли группалар мақсадларини жамлашга, англашилмовчиликлар ва ихтилофларни бартараф этишга, биринчи ўринга шахсий манфаатларни эмас, балки умумий манфаатларни қўйишга қодирдир. Партия қайта қуришни бошлади, у қайта қуришнинг кафолати эди ва ҳозир ҳам шундай. Ҳа, мустаҳкам ғоявий ришталар билан жипслашган партия ана шундай кафолатдир. Қайта қуришга муносабат соғлом ва принципиал негиз бўлиб, партия ўз сафларини ана шу негизда мустаҳкамламоқда. Қайта қуриш иши ҳозир хоҳиш-ирода ва ҳаракатлар бирлигига, коммунистларнинг юксак уюшқоқлиги ва интизомига илгаригига нисбатан кўпроқ жуда маҳтал бўлиб турибди.

Жамиятимизни бўлиб юбориш йўлидаги ҳар қандай уринишларга КПСС амалий мулоқотни, барча соғлом кучларнинг ҳамкорлигини йўлга қўйишни қарама-қарши қилиб қўймоқда. Партия ички мунозараларга ҳам, барча ташкилотлар ва партиясиз омма билан ҳар қандай ижтимоий аҳамиятга молик масалаларни муҳокама қилишга ҳам тайёрдир. КПСС чин ҳақиқат ўз қўлимда, деб ҳисоблаётгани йўқ. Аммо коммунистлар ҳимоя қилишга арзийдиган қадриятлар борлигини ва уларни, албатта ҳимоя қилиш лозимлигини яхши биладилар. Бу — бизнинг социалистик қадриятларимиздир, бу — биз танлаб олган социалистик йўлдир, бу — социал адолат ғояларига садоқатдир ва барча совет кишилари учун яхшироқ яшашни таъминлашдир, қайта қуриш йўлидан қатъият билан боришдир.

Жипслашиш омили миллатлараро муносабатларга ҳозир хос бўлиб турган жараёнлар муносабати билан айниқса долзарбдир. В. И. Ленин миллатлараро муносабатларга диққат-эътибор ва вазминлик билан муносабатда бўлгани маълум.

Ленин, қийинчилик билан бўлса-да, тенг ҳуқуқли республикалар федерацияси ғоясини қаттиқ туриб ҳимоя қилди. Сталиннинг «автономлаштириш» концепциясини қатъиян рад этди. Ленинча принциплар кўпмиллатли давлатимизнинг, мамлакатимиздаги миллатлар ва элатлар ўртасида янги муносабатларнинг қарор топишида жуда катта роль ўйнади. Аммо кейинчалик миллий сиёсатда жиддий бузилишлар ва айнишлар юз берди. Бу бузилишлар ва айнишларни бартараф этар эканмиз, биз, ҳаммамиз бош социалистик хазинамиз — тенгҳуқуқли совет халқлари дўстлиги ва бирлигини елга совурмаслик учун ленинча донолик ва ғамхўрлик билан ҳаракат қилишимиз лозим.

Ҳозир миллий сиёсатнинг замонавий концепциясини қабул қиладиган Марказий Комитет Пленумига тайёргарлик кўрилмоқда. Мамлакатдаги барча миллатлар ва элатларнинг манфаатларини мустақиллик, масъулият ва интернационал ўзаро ёрдам принциплари асосида уйғунлаштириш бу сиёсатнинг моҳиятидир.

Республикаларнинг тўлақонли иқтисодий, давлат-ҳуқуқий, маданий турмуши учун реал шарт-шароитлар яратишга, автономиялар статусини мустаҳкамлашга, миллий районлар, қишлоқ ва посёлка советлари тузиб, майда миллатларнинг ҳуқуқларини амалга оширишга, барча миллатларга мансуб совет гражданларининг ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлашга катта аҳамият берилади.

Партия шунга аминки, қайта қуришсиз миллатлараро муносабатларнинг мураккаб муаммоларини ҳал этиб бўлмайди. Аммо, қайта қуришни ҳам совет халқларининг ҳамкорлигисиз, ҳамжиҳатлигисиз, бирлигисиз амалга ошириб бўлмайди. Бир миллат иккинчисига қарама-қарши қилиб қўйилмаслиги, бошқа халқларга зиён етказиб, миллий имтиёзлар олиш мақсади кўзда тутилмаслиги зарурлиги муҳимдир. Биз миллий ҳис-туйғулар ва миллий ифтихорни қатъият билан маъқуллаймиз. Биз, миллий мумтозлик ва нифоқни қоралаймиз. Кўпмиллатлиликни социалистик давлат куч-қудратининг манбаига, мамлакатдаги ҳар бир миллат ва элат фаровонлиги ва ҳар томонлама камол топишининг манбаига айлантириш бизнинг ҳозирги кун ва келажак олдидаги муштарак бурчимиздир.

IV.

Ўртоқлар! Ленин «тўла равишда социалистик мамлакат» бўлиш учун маданиятни жуда ошириш керак деб ҳисоблар эди.

Маданият ҳақидаги ленинча тушунча чинакам кенг қамровли, теран ахлоқий ва инсонпарвар тушунчадир. Бу тушунча инсоннинг оламга, жамиятга ва ўз-ўзига хилма-хил муносабатларини қамраб олади: алифбени ўрганишдан тортиб табиатни, тарих ёдгорликларини авайлаб-асрашгача, жуда юксак маънавий қадриятлардан баҳраманд бўлишгача, ахлоқнинг оддий нормаларига риоя этишдан тортиб, сиёсий маданиятни, меҳнат ва турмушни, фан ва техниканинг энг замонавий ютуқларини илғор даражада ташкил этишгача — буларнинг ҳаммаси ана шу муносабатлар доирасига киради.

Ана шу талабчан мезонларни мамлакатимиз маданий ютуқларига қиёс этар эканмиз, бу соҳадаги тараққиётимиз якунларига ҳам реалистик баҳо беришимиз керак. Тўғри, Совет ҳокимияти йилларида жамиятнинг таълим даражаси кескин кўтарилди, СССР бадиий ижодкорликда катта муваффақиятларга эришган, қудратли илмий потенциалга эга бўлган мамлакатга айланди. Лекин, дангал айтадиган бўлсак, анчагина имкониятларни қўлдан чиқардик, ҳатто бу имкониятлардан маҳрум бўлдик.

Бунинг боиси — маданиятга «қолдиқ» принципига кўра сарф-харажат қилинганидадир. Бунинг боиси шундаки, Ленин ибораси билан айтганимизда, «шунчаки бир андозага, бир қолипга солиб бараварлаш, озчиликни кўпчиликка бўйсундириш ҳаммадан қийин» бўлган маънавий фаолият соҳасида худди ўша маъмурий методлар амал қилаверди. Оқибатда эса маданий ҳаёт бойликларига путур етди. Бу бойликлар ўрта миёна бўлиб қашшоқлашди, уларнинг ўтмиш мероси ва умумжаҳон анъаналари билан алоқалари узилди.

Ҳозир партия буйруқбозлик методларидан, маданиятда нима яхши-ю, нима ёмонлиги хусусида санъатда нимани ва қандай қилиб тасвирлаш жоизу, нимани ва қандай қилиб тасвирлаш жоиз эмаслиги хусусида субъектив, баъзан эса оми тасаввурларини тиқиштиришга қатъиян барҳам бермоқда.

Партия жамият маънавий ҳаётидаги ўзининг фаол ролини ахборотнинг имкони борича тўлалиги, далил-исботларнинг ишончлилиги, бир томонлама баҳолар ва мулоҳазаларнинг танқид йўли билан бартараф этилиши, қунт билан тушунтириш ва ишонтириш билан рўёбга чиқаришга интилмоқда. Жамиятнинг бебаҳо бойлиги, жамият тараққиётининг қудратли ҳаракатга келтирувчи кучи сифатида истеъдодларга, интеллектуал меҳнат кишиларига ленинча ёндошув абадий аҳамиятга эгадир. КПСС санъат ва адабиётда, фан ва техникада, маданият ва маорифда бу ёндошувни изчиллик билан ўтказаверади.

Партиянинг бутун идеология ишида жиддий ўзгаришлар, теран қайта қуриш бўлиши лозим. Маъмурий буйруқбозлик системаси билан биргаликда идеология фаолиятини фақат қабул қилинган қарорларни «таъминлаш» воситалари деб тушуниш ҳам ўтмиш бўлиб қолмоқда, ўшанда вазифа, аслида, бир қолипда фикрлашни ўтказишдан, буйруқнинг юқоридан пастга ўтишига ёрдам беришдан иборат бўлиб қолган эди.

Ошкоралик шароитида экономика, социал равнақ, фан-техника тараққиётидаги бирон бир жиддий тадбир жамоатчилик фикрини ҳисобга олмай, айниқса унга зид тарзда рўёбга чиқмайди. Турмуш бу ҳақда ҳар куни эслатиб турибди. Бу ўринда экология, нарх белгилаш ислоҳоти, кооператив ҳаракатни ривожлантириш масалалари хусусидаги ва албатта, сайлов кампанияси бобидаги тажриба ҳақида жамоатчилик жўш уриб, айтиш керакки, жўяли бонг урганини айтиб ўтиш кифоя. Бундан сабоқ чиқариб олмаслик — етилган масалаларнинг ҳал қилинишини аввал бошданоқ қийинлаштириш демакдир.

Бундан қандай хулоса чиқади?

Бу сабоқ шундан иборатки, у бизнинг олға қараб ташланган ҳар бир одимимизни илмий жиҳатдан синчиклаб асослашни ҳам, қулай маънавий-психологик муҳитни вужудга келтириш, шу муҳитга таянишни ҳам тақозо этади. Шундай қилиб, тушунтириш ва ишонтириш, жамоатчилик фикрини қозониш, ижтимоий жараёнларни бошқариш билан узвий тарзда боғланади, мазкур бошқарувнинг асосий омилларидан бирига айланади.

Бугунги кунда ошкора фикр-мулоҳаза юритадиган, ижодий мафкуравий иш, одамларга қаратилган идеология иши зарур. Юқоридан бўладиган буйруқбозлик ўрнини халқнинг фикрини, унинг коллектив ақл-идрокини акс эттирадиган ахборот оқимини ҳам қамраб олаётган алоқалар олмоқда. Ўтмишда одат тусига кирган монолог ўрнини кенг кўламдаги ижтимоий мулоқот эгалламоқда. У ёки бу сийқаси чиққан тадбирлар эмас, фикрларнинг хилма-хиллиги шароитида одамлар билан ошкора сўзлашувда қатнашиш, партия позициясини принципиаллик билан тушунтириш ва бу позицияни ўтказиш — эндиликда булар ғоявий-тарбиявий ишнинг, партия тарғиботининг мазмуни бўлиб қолмоқда.

Бу борада жамоатчилик фикрининг минбари ва уни баён этиш ва шакллантириш воситаси сифатида матбуот, телевидение ва радио алоҳида ўрин тутади. XIX партия конференцияси танқид ва ошкоралик зоналарини кенгайтириш, қайта қуриш ғоялари ва принципларини қарор топтиришда матбуотнинг фаолиятига юксак баҳо берди. Айни вақтда, конференция оммавий ахборот воситалари ишида бирон-бир оғишларга, чин ҳақиқатни даъво қилишларга ва айниқса бир томонлама мойилликларга ва гуруҳбозлик эгоизми кўринишларига йўл қўйиб бўлмаслигини таъкидлади, қайта қуришнинг амалий жараёнларида яна ҳам фаолроқ иштирок этиш вазифасини қўйди.

Ленин «сўз ҳам иш эканлигини» қайта-қайта такрорлашни яхши кўрар эди. Ошкоралик вазияти ана шу мулоҳазанинг теран мазмунини яна ҳам яққол кўрсатди. Оғзаки сўз ва матбуот сўзининг ижтимоий акс-садоси нечоғлик катта бўлса, бу ўринда гап бизнинг жўн бўлмаган тарихимиз ҳақида борадими ёки бугунги куннинг долзарб муаммолари ҳақида борадими — бу сўз шу қадар аниқроқ ва шу қадар асосланганроқ бўлиши лозим. Бундай шароитда журналист, публицист, муҳаррирнинг гражданлик позицияси ва масъулияти принципиал аҳамият касб этади.

В. И. Ленин даврида бўлганидек, бугунги кунда ҳам ишимизнинг муваффақияти жамият ўз олдига қўяётган мақсадларни, социализм идеалларини янгилай оладиган ва миллион-миллион кишиларни илҳомлантира оладиган мақсадларни назарий жиҳатдан теран кўра билишга кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Худди шунинг учун ҳам партия йигирманчи аср охири ва йигирма биринчи аср бошланишидаги реалликларга жавоб бера оладиган социализмнинг ҳозирги концепциясини ишлаб чиқиш вазифасини илгари сурди. Бу ўринда гап қандайдир янги терминлар ва таърифлар топишда, қайси маррага, қачон ва ким билан келишимизни ёзиб қўйишда эмас, бу ўринда гап социализмнинг назарий муаммоларини идрок этишда олдинга силжишда, иқтисодий, сиёсий ва социал ўзгаришларга оид йирик, истиқболга мўлжалланган ғоялар бисотига эга бўлишдадир.

Партия ана шу жуда катта миқёсдаги мураккаб ишга киришди. Бунинг дастлабки натижалари, партия XXVII съездида, XIX партия конференциясида, сўнгги вақтдаги ҳужжатларда акс этди.

Лениннинг назарий мероси қайта идрок этилмоқда ва у яна ҳам теранроқ тарзда ижодий ўзлаштирилмоқда. Энди биз йигирманчи йилларнинг охири ва ўттизинчи йилларда таркиб топган таълимотни яхшироқ тушуниб олдик бу таълимот ўша пайтда вужудга келаётган маъмурий-буйруқбозлик системасига идеологик жиҳатдан хизмат қилиши лозим эди. Мазкур таълимот ташқи жиҳатдан марксча-ленинча терминология билан ўралган бўлса ҳам, аслида ижодий марксизмдан, ленинизмдан чекиниш эди.

Социализмнинг ленинча концепциясига мурожаат қилиш, бу албатта, шу концепцияга жўнгина қайтишни англатмайди, албатта. Бу жуда ҳам мураккаб юмуш бўлмас эди. Бу ўринда энг муҳими замонавий шарт-шароитлар, замонавий тажриба ва замонавий вазифалар нуқтаи назаридан ленинча ғояларни идрок этишдир.

Назарий фикрнинг мамлакатда амалга оширилаётган теран ўзгаришлар практикаси билан жуда мустаҳкам алоқаси, юзага келаётган тенденциялар ва жараёнларнинг таҳлили ва идрок этилиши жуда зарурдир. Бунинг устига ана шу тенденциялар ва жараёнлар зиддиятли кечмоқда, курашда консерватив кучлар ва анъаналарни бартараф этиб, сабрсизлик билан олдинга ўтиб кетишга уринишларни бартараф этиб содир бўлмоқда.

Социализм тўғрисидаги ҳозирги тасаввурлар унинг идеалларини бошқа социалистик мамлакатлар тажрибаси билан таққослашни талаб қилмоқда. Социалистик қурилиш формалари, усуллари ва методларининг хилма-хиллигига шубҳа билан қараладиган вақтлар, социализмнинг фақат бир моделигина тўғри, деб ҳисобланиладиган вақтлар ўтиб кетди. Эндиликда шу нарса равшанки, бундай хилма-хиллик социализмни бойитади, унинг ҳаётийлигини, социалистик йўлнинг универсаллигини намойиш этади.

Ниҳоят, социалистик истиқбол ишлаб чиқилаётганлигида дунёнинг носоциалистик қисми тажрибасидан ҳам юз ўгириш мумкин эмас. Ленин ибораси билан айтганимизда, социализм цивилизациянинг қонуний босқичику, ахир. У инсоният тараққиёти мобайнида орттирилган барча яхши нарсаларни мерос қилиб олади. Фан-техника соҳасидагина, эмас, иқтисодий ва социал муаммоларни ҳал этиш, демократия формаларини ва жамиятни сиёсий жиҳатдан ташкил этишни ривожлантириш борасидаги энг яхши нарсаларни ҳам мерос қилиб олади.

Пировардида, социализм ҳар жиҳатдан яна ҳам юқорироқ тузум бўлиши керак. У ўзининг бирорта мезонларида ҳам бошқа ижтимоий система билан таққосланганида ютқизиб қўймаслиги керак. Келажак лойиҳаларига социал қолоқликни ва ҳаётнинг ўзи рад этган чекланган тасаввурларни асос қилиб олиш мумкин эмас.

Бизнинг ҳозирги замонда истиқболни кўра билишимиз асосий ғоя — социализмнинг инсонпарварлик моҳияти ғояси билан, унинг демократия билан уйғунлашуви ғояси билан йўғрилгандир, келажак жамиятда одамнинг қадр-қимматини жуда юксакликка кўтариш ғояси билан йўғрилгандир. Социализм — меҳнат аҳлининг жамияти бўлиб, у меҳнат аҳлига хизмат қилади.

Қайта қуриш ҳам худди ана шу асосий мақсадни кўзлаб амалга оширилмоқда.

V.

Ўртоқлар! Партиянинг мамлакатимизда социализмни янгилаш юзасидан ишлаб чиққан стратегияси янги сиёсий тафаккур, ҳозирги дунё реалликларини чуқур идрок этиш билан узвий боғлиқдир. Инсоният тарихий тақдири муштараклигини тан олиш, зиддиятли, лекин бир-бирига боғлиқ бўлган жаҳон ҳамжамиятимиз яхлитлиги ортиб бораётганлиги, умумбашарий қадриятларнинг устунлиги ва авало ер юзида тинчликни сақлаб қолиш ,ядро фалокатининг олдини олиш ана шу реалликларнинг ўзагидир.

Тўғри, янги сиёсий тафаккур — давримизнинг самарасидир, лекин бу соҳадаги кўп ёндашувлар ва ғоялар ҳам В. И. Ленинга тааллуқлидир.

Айни Ленин 1920 йилнинг охирига келиб, ўша вақтда сиёсий ва назарий ғояларимизда устун бўлиб турган, планета жаҳон пролетар революцияси бўсағасида турибди, деган тасаввурдан қатъий воз кечди. Шафқатсиз реализм уни тинч-тотув яшаш ғоясига олиб келди. Бунинг устига у тинч-тотув яшашни «Фақат нафасни ростлаб олиш имконияти эмас, ундан ҳам жиддийроқ нарса» — тараққиётнинг «Янги бир даври» деб қаради. Тинч-тотув яшашни дастлабки сиёсий соҳадан давримизнинг теран жараёнлари соҳасига олиб ўтиш ғояси кейинчалик Ленин олға сурган НЭП концепцияси билан узвий боғлиқдир.

Ленин бу янги даврни икки системанинг савдо-сотиқ ривожланадиган, концепциялар барпо этиладиган, алмашадиган валюта жорий этиладиган, жаҳоншумул муаммолар, масалан, жаҳон алоқа йўлларини интернационаллаштириш муаммолари биргаликда ҳал қилинадиган фаол ўзаро муносабатлар, деб тушунди. У қуролли кучларни қисқартириш программасини олға сурди ва Ғарб давлатлари Генуяда бу программани рад этганларига қарамай, армиянинг жанговар ўзагини сақлаб қолиш ва такомиллаштириш билан бир вақтда қуролли кучларни бир томонлама қисқартиришга қаратилган тадбирларни қўллаб-қувватлади.

Афсуски, 30—40-йиллардаги бузилишлар, Ғарбнинг мамлакатимизга душманлик муносабати шароитида икки системанинг тинч-тотув яшаши тўғрисида қарама-қарши тасаввурлар устун келди. Натижада социализм «ўз қобиғига ўралаша» бошлади, мустақил хўжалик юритишга, бошқа мамлакатлар билан алоқаларни чеклашга ўта бошлади.

Ҳатто иккинчи жаҳон урушидан сўнг бир қанча социалистик давлатлар халқаро майдонга чиққан даврда ҳам социализмни бошқа — империалистик «лагер»га қарама-қарши турувчи «лагерь», деб ҳисоблаб келинди. Барча объектив сабабларга — социализмга «совуқ уруш» тиқиштирилганига қарамай, дунёни бир-бирига душман икки монолит, деб ҳисоблаш муҳолифлик тенденцияларини мустаҳкамлади. Кейинчалик урушнинг муқаррарлиги тўғрисидаги ғоя четга улоқтирилгандан кейин ҳам тинч-тотув яшаш тарихан қисқа муддатли, деган тасаввур устун бўлиб келди.

Ҳозир биз тинч-тотув яшашни асосли жараён деб ҳисоблаймиз, унинг шажараси чегараларини илғаб олиш қийин. Икки системадан қайси бири илғор ва ҳаётий кучга эга эканлигини тарихнинг ўзи ҳал қилади. Биз социализмнинг имкониятлари ва истиқболларига ишонамиз.

Икки хил системанинг узоқ муддат ёнма-ён яшашида менимча ўз мантиқи, ўз қонунияти бор. Мураккаб ўзаро алоқалар давомида мусобақа бормоқда, улардан ҳар бирининг энг муҳим қадриятлари ўзаро синовдан ўтмоқда, фақат ўз муаммоларинигина эмас, шу билан бирга кўпроқ даражада умумбашарий муаммоларни ҳам ҳал этиш қобилияти намоён бўлмоқда. Бу мусобақа социализмнинг тараққиётини ўзига хос равишда рағбатлантирмоқда: У ўз афзаллигини исботлаб бериши лозим ва айни вақтда олдинги ижтимоий формация тажрибасидан энг қимматли жиҳатларни ўзлаштириш имкониятига эга бўлади.

Ана шу кенг миқёсли ўзгаришлар жиҳатидан қараганда халқаро ишларда идеологиянинг роли тўғрисидаги масала кўп жиҳатдан янгича қўйилмоқда. Бир томондан, давлатлараро муносабатларни идеология соҳасидаги мунозаралардан холи қилиш лозим: ядро даврида дунё жуда нозик бўлиб қолди, идеология соҳасидаги келишмовчиликларни давлатлар диний урушлар қабилида ҳал қилмасликлари лозим. Иккинчи томондан, ҳарбий омил нисбатан бўшашган шароитда, далиллар кучи куч далилларидан салмоқлироқ бўлиб қолаётган пайтда ижтимоий турмушнинг мафкуравий жараёнлари интенсивлашмоқда. Фан-техника революцияси — ахборот асрининг бошланганлиги ҳар бир кишига ер юзида бўлаётган барча воқеаларни билиш, кўриб туриш, бошдан кечириш имконини бермоқда.

Биз ўз эътиқодлари ва қадриятларини сақлаб қолган ҳолда мафкуравий мунозараларда амалий асосларни қидириш биринчи ўринга чиқиши, муайян этикага риоя қилиниши тарафдоримиз. Биз ҳар ким ўзини айбсиз, деб санашидан воз кечиши, бошқа томонни барча ёвузликлар сабабчиси деб қарашга уринишлардан воз кечиш тарафдоримиз. Биз мафкуравий урушдан воз кечиш тарафдоримиз, бундай урушда ютуқ хомхаёлдир, ўзаро ишонч учун бинобарин, тинчлик учун хатар — реалдир. Бу албатта **бизнинг** дунёни тасаввур этишимиз, **бизнинг** сиёсий фалсафамиз, **бизнинг** давлатимиз ташқи сиёсий фаолиятининг негизидир.

Ғарбда ҳамма ҳам бизнинг бундай қарашларимизни тушунаяпти ва айниқса бунга қўшилаяпти, дея олмаймиз. Бир қанча мамлакатларда дунёга «эскича» кўз билан, муҳолифлик ва ҳарбий-сиёсий қарама-қарши туриш нуқтаи-назаридан қараётган нуфузли доиралар мавжуд. Баъзи бировлар Совет ташаббусларига шубҳа билан қарамоқдалар. Баъзи бировлар СССРда ишлар қандай боракин, деб кутиб туришибди, бизда қандай кучлар устун келаркин, деб фол очишмоқда. Қайта қуриш ва янгича тафаккурни Ғарб учун деярли хавф деб ҳисоблаётган, уларни сохталаштириб кўрсатишга уринаётган, бизнинг у ёки бу муаммоларимиз муносабати билан хурсанд бўлаётган, юз бераётган қийинчиликлар ва зиддиятларни бўрттириб кўрсатишга ҳаракат қилаётган одамлар ҳам бор. Буларнинг ҳаммасини ҳисобга олмаслик мумкин эмас.

Лекин, чамаси, энг муҳими шундаки, қайта қуриш, янги сиёсий тафаккур, СССРнинг актив сиёсий фаолияти дунёда жуда катта қизиқиш уйғотмоқда. Улар реакцион кучлар тарғиб этиб келаётган мамлакатимиз тўғрисидаги тасаввурларни ва ўтмиш андозаларини супуриб ташламоқда, социализмнинг обрў-эътибори ўсишига кўмаклашмоқда, коммунистик ҳаракатга, тинчлик, илғор социал орзу-умидлар учун курашда бошқа тараққийпарвар кучларга янги омиллар бахш этмоқда.

Халқаро муносабатларда иқлим ўзгараяпти, тобора қулай бўлиб бормоқда. Ҳатто бошқа мамлакатлар билан муносабатларимизда юз бераётган ўзгаришларнинг қисқача рўйхати ҳам ана шундан далолат бераяпти. Биринчи марта ядросиз дунё сари реал қадам қўйилди. Шарқ билан Ғарб ўртасидаги ҳамжиҳатлик ва ишонч кенгаймоқда.

Умумевропа жараёни, «Умумевропа хонадони» концепциясини амалга ошириш янги даражага кўтарилди. Биринчи марта Атлантикадан Уралгача қуролли кучлар ва қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисида музокара бошланди. Иқтисодий алоқалар кучайиб бормоқда, маданий айирбошлаш, одамларнинг мулоқотлари, «гуманитар соҳадаги ҳамкорлик» тушунчасига кирадиган ҳамма нарса янги кўламларга чиқмоқда.

Совет—Америка мулоқотини янада ривожлантириш учун шарт-шароитлар мавжуд. Бу соҳада гап шерикларимизда қолган.

Совет солдатлари Афғонистондан уйларига қайтишди. Бу — соғлом фикр ғалабасидир, бутун совет халқи ҳис-туйғуларининг ифодасидир.

Мамлакатимиз тарихида, ҳатто яқин вақтларда бошқа мамлакатлар билан муносабатлар яхшиланган, хавфсизлик соҳасида муҳим шартномалар тузилган даврлар олдин ҳам бўлган. Бироқ, ҳозир бундай жараён ғоят чуқур асосда ўтмоқда, деб қайд этиш учун ҳамма асослар бор. Кўп йиллар давомида биринчи марта СССРнинг хавфсизлиги мудофаа учун харажатларни кўпайтириш ҳисобига мустаҳкамланаётгани йўқ. Аксинча, мудофаа қобилиятини оқилона, етарли даражада сақлаб туриш принципига асосланиб совет давлати қўшинлар ва қурол-яроғларни бир томонлама қисқартиришни эълон қилди, мудофаа корхоналарининг бир қисмини граждан эҳтиёжлари учун маҳсулот ишлаб чиқаришга ўтказишга киришди.

Инсониятнинг тинч келажагини таъминлайдиган, умумбашарий консенсус — аҳилликка асосланган янги жаҳон тартибини барпо этадиган асосий муаммоларни ҳал қилиш ҳозирча олдинда турибди, албатта. Аммо Совет Иттифоқи халқаро муносабатларни тубдан соғломлаштириш учун бундан буён ҳам ҳамма ишни қилаверади.

Ўртоқлар! Лениннинг сўнгги сўзлари эшитилган, Лениннинг сўнгги сатрлари ёзилган даврдан бизни олтмиш беш йил ажратиб турибди. Аммо ана шу йилларга нисбатан ҳозир бизга Ленин ҳар қачонгидан ҳам яқинроқ бўлиб қолди. Ватанимиз ва жаҳон тарихининг ҳозирги бурилиш босқичида биз унинг ғояларига қайта-қайта мурожаат қилмоқдамиз, улардаги энг қимматли жиҳатларни, инсонпарварлик мазмунини гўё қайтадан идрок этмоқдамиз.

Инсон тузумга эмас, балки тузум инсонга хизмат қилиши керак. М. С. Горбачев айтган бу формула ҳаётимизнинг нормасига айланиши учун кўп иш қилиш: маъмурий-буйруқбозлик билан бошқаришдан узил-кесил қутилиб, иқтисодий ва сиёсий системаларни тубдан ислоҳ қилиш, чуқур ва ҳар томонлама демократиялаш, ижтимоий мулкдан, сиёсий ҳокимиятдан ва маънавий қадриятлардан шахснинг бегоналашганлигини бартараф этиш, одамларда мамлакатнинг ҳақиқий хўжайини туйғусини қайтадан тиклаш лозим бўлади.

Бу қийин йўл, лекин айни шу йўлгина социал, иқтисодий ва маънавий тараққиётнинг юксак даражасига олиб боради. Давр тақозосига бирдан-бир тўғри жавоб бўлган қайта қуриш революциямизнинг идеалларига, Лениннинг социализм тўғрисидаги тасаввурларига тўла мос келади.

Совет халқининг танлаб олган бу йўли XXI асрга қадам қўйиш арафасида турган цивилизацияга муносибдир. **(Давомли қарсаклар).**

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Муҳокамада депутатлардан Ангрен шаҳар Совети ижроия комитети раиси **С. Н. Холмирзаев**, «Оҳангарон» совхозининг сигир соғувчиси **Ҳ. Ўроқова**, Чирчиқ шаҳридаги болалар шифохонасининг врач-педиатри **Ж. К. Свечкарева**, Бўка район партия комитетининг биринчи секретари **Х. А. Пирнапасов**, Орджоникидзе районидаги Ленин номли колхоз аъзоси **М. Г. Иванова**, Алимкент пахта тозалаш заводи директорининг ўринбосари **Р. Эрматов**, Бўстонлиқ районидаги Угом қишлоқ Совети ижроия комитетининг раиси **Э. Абдурасулов**, Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг слесарлар бригадаси бошлиғи **Л. В. Гордеев**, Бекобод районидаги «Коммунизм» колхози партия комитетининг секретари **У. Элмуродова**, Бекобод шаҳридаги 15-ўрта мактаб ўқитувчиси **Н. М. Гальверсен** иштирок этдилар. Шунингдек, Ангрен шаҳар уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашининг раиси **И. Й. Колесников**, Ўзбекистон ССР Меҳнат ва социал таъминот давлат комитети раиси **С. Н. Исмоилова** ҳам сессияда сўзга чиқдилар.

Сессия область Совети ижроия комитетининг йигирманчи чақириқ халқ депутатлари область Советининг еттинчи сессиясида депутатлар билдирган талаблар, танқидий мулоҳазалар ва таклифларнинг қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги ахборотини маълумот учун қабул қилди.

Сессия халқ депутатлари область Совети айрим доимий комиссиялари составидаги баъзи ўзгаришлар тўғрисида қарор қабул қилди. **С. Н. Холмирзаев** транспорт, йўл хўжалиги ва алоқа доимий комиссияси раиси этиб сайланди. У шу комиссия раисининг ўринбосари вазифасидан озод қилинди. **В. Г. Гафаров** транспорт, йўл хўжалиги ва алоқа доимий комиссияси раисининг ўринбосари қилиб сайланди. У шу комиссиянинг аъзоси вазифасидан озод қилинди.

Сессия область халқ контроли комитети составига баъзи ўзгартишлар киритди. **А. Х. Ўмархўжаев** «Қибрай» агрокомбинати бош директори ўринбосари вазифасига ишга ўтганлиги муносабати билан у область халқ контроли комитети раисининг ўринбосари вазифасидан озод қилинди. Илгари Ўзбекистон ССР халқ контроли комитетида қишлоқ хўжалиги бўлими инструктори бўлиб ишлаган **Б. Б. Бухоров** область халқ контроли комитети раисининг ўринбосари қилиб сайланди.

Сессия область Совети ижроия комитети қошидаги ичкиликбозлик ва гиёҳвандликка қарши кураш ҳамда кузатув комиссиялари составларига баъзи ўзгартишлар киритди. Кузатув комиссиясининг состави тасдиқланди. Область Совети ижроия комитети секретари **А. М. Мансуров** шу комиссиянинг раиси, область партия комитетининг инструктори **С. Мухторов** раис ўринбосари бўлди.

Сессияда Чирчиқ ва Олмалиқ шаҳарлари халқ судьяларини муддатидан илгари бўшатиш ва сайлаш тўғрисида қарор қабул қилинди. **М. Қ. Тўйчиев** Олмалиқ шаҳар халқ судининг халқ судьяси, **Т. Н. Феденко** ва **С. И. Буданова** Чирчиқ шаҳар халқ суди халқ судьялари лавозимларига сайландилар.

(Халқ депутатлари область Совети сессияси тўғрисидаги ҳисобот газетанинг кейинги сонларидан бирида эълон қилинади).

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНЛАРИ

Хитой Халқ Республикаси Синьцзян — Уйғур автоном районининг делегацияси Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министрлигининг таклифига биноан республикада меҳмон бўлиб турибди. Синьцзян — Уйғур автоном райони халқ ҳукумати ташқи ишлар бошқармасининг бошлиғи Жумохун делегацияга бошчилик қилмоқда.

Меҳмонлар Ўзбекистон пойтахтининг бош майдонида В. И. Ленин ҳайкали пойига гуллар ва Парадлар хиёбонидаги Номаълум солдат қабрига гулчамбар қўйдилар. Делегация аъзолари Ўзбекистон ССР халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида, В. И. Ленин номли метрополитенда бўлдилар, Тошкентнинг диққатга сазовор жойларини кўзда кечирдилар.

Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министрлигида, «Совет Ўзбекистони» газетасининг редакциясида учрашув ва суҳбатлар бўлди.

21 апрель куни делегацияни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов қабул қилди. Қайта қуришнинг бориши, республика олдида турган вазифалар ва муаммолар ҳақида меҳмонларга ахборот берилди.

Ўзбекистон ССР билан Синьцзян Уйғур — автоном райони ўртасида савдо-сотиқ, экономика, маданият соҳасидаги, жамоат ташкилотлари йўли билан муносабатлар изчил ривожланиб бораётганига иккала томон ижобий баҳо берди. Илмий-техникавий ҳамкорлик қайта тиклanганлиги муносабати билан мамнуният изҳор қилинди.

Суҳбатда Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри С. О. Азимов қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

Гулчамбарлар қўйилди

Қизил майдонда одамлар оқими камаймайди. Совет кишилари, Ер куррасининг турли томонларидан меҳмонлар Коммунистик партиянинг асосчиси, жаҳонда биринчи социалистик давлат бунёдкори Владимир Ильич Ленинга чуқур ҳурмат, эҳтиром ва астойдил миннатдорчилик изҳор қилиш учун бу ерга келмоқдалар. Партиянинг ташаббуси билан бошланган совет жамиятини революцион қайта қуришга В. И. Ленининг ўлмас ғоялари асос қилиб олинди.

21 апрель куни, Ильич туғилган куннинг 119 йиллиги арафасида КПСС Москва шаҳар комитети ва область комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари, Москва шаҳар ва область Советининг раҳбарлари В. И. Ленин мавзолейини зиёрат қилдилар. В. И. Ленин мавзолейига шаҳар ва область партия комитетларидан, халқ депутатлари шаҳар ва область Советларидан гулчамбарлар қўйилди.

Гулчамбарлар қўйиш маросимида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари Л. Н. Зайков ҳозир бўлди.

(ТАСС).

БУГУН—КОММУНИСТИК ШАНБАЛИК

МАБЛАҒЛАР—САЛОМАТЛИК МУҲОФАЗАСИГА

«Кўпдан-кўп таклифларни эътиборга олиб, меҳнаткашлар Бутуниттифоқ коммунистик шанбалигида ишлаб топган маблағларини республикалар, ўлкалар ва областлар ихтиёрида қолдиришга қарор қилинди. Ишлаб топилган маблағларни соғлиқни сақлаш муассасаларини қуриш ва улар моддий базасини мустаҳкамлашга оналик ва болаликни муҳофаза қилишни янада яхшилашга сарфлаш тавсия этилди» — Ўзбекистон касаба союз ташкилотлари ВЦСПСдан шундай мазмунда телеграмма олдилар.

— Биз бундай қарорни анчадан бери кутардик,— дейди Узсовпроф секретари Б. Ю. Юсупов.— Ҳар бир республиканинг социал соҳанинг қайси жабҳасига энг аввало моддий фондлар сарфланадиган «қалтис жойлари» бор. Илгари шанбаликларда ишлаб топилган маблағлар Бутуниттифоқ марказлашган фондига юбориларди, сўнг ВЦСПС ихтиёри билан регионларга тақсимланарди. Янги тартиб янада демократик руҳда бўлиб, энди ишлаб топилган маблағларнинг ҳаммаси областларда қолади.

Оналик ва болалалик муҳофазаси муаммолари катта ташвиш туғдираётган Ўзбекистон районларида социал йўналишдаги янги объектлар: туғуруқхоналар ҳамда хотин-қизларнинг консультациялари, болалар поликлиникалари, оилавий дам олиш ва даволаниш шифохоналари қурилиши мўлжалланмоқда.

(ЎзТАГ).

✦ БЕКОБОД районидаги «Ленинград» совхозининг сут-товар фермасида чорвадорлар ўртасида ташкил этилган мусобақага мунтазам якун ясаб борилади. Биринчи кварталда қарамоғидаги 30 бош сигирнинг ҳар биридан 746 килограммдан сут соғиб олган Фарида Муродова ғолиб чиқди. СУРАТДА: совхоз партия ташкилотининг секретари Ҳ. Ваҳобов ғолибга кўчма вимпелни топширмоқда.

Район советининг депутати Ф. Муродова меҳнат қилаётган коллектив соғувчилари шанбалик куни сигирлардан ҳар қачонгидан кўп сут соғиб олишга аҳд қилишган.

П. Эргашев суратга олган.

120 МИНГ КИШИ ҚАТНАШАДИ

● Киров районидаги саноат корхоналари, қурилиш, транспорт ташкилотлари, барча муассасалар ишчи-хизматчилари бугунги умумхалқ ҳашарига бир тан бир жон бўлиб чиқишади. Шанбаликда 120 минг нафардан ортиқ меҳнаткашларнинг қатнашиши кутилмоқда. Тўққизта саноат корхонаси, ўнта қурилиш-монтаж ташкилоти, 24 та илмий-тадқиқот, лойиҳалаш-конструкторлик муассасалари, қирқта ўрта мактаб, 13 та шифохона коллективлари эрта тонгдан меҳнат қўйнида бўлади. Улар кун давомида фидокорона ишлаб 820 минг сўмликдан кўпроқ саноат маҳсулоти тайёрлайдилар, 100 минг сўмлик бунёдкорлик ишларини амалга оширадилар, транспортчилар эса 12 минг тонна халқ хўжалиги юкларини белгиланган манзилларга етказиб берадилар. Бевосита иш билан банд бўлмаган меҳнаткашлар, студентлар ва ўқувчи ёшлар ободонлаштириш ҳамда кўкаламзорлаштириш юмушларини бажарадилар. Дарахтларга ишлов беришади, оқлашади. Ирригация тармоқларини тозалашади. Шу куни 40 тонна қоғоз, 100 тонна металл парчалари тўпланади.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси чеварларининг режаси катта. Улар шанбаликда ками билан 200 минг сўмлик кийим-кечаклар тикишади. Илғор чеварлардан Ф. Тўхтаева, Н. Павлова, Р. Ҳожиматова, Л. Каримова, У. Ҳалилова, Ш. Умаровалар эса норманн белгиланганидан 30—40 процент ошириб бажарадилар.

Шанбалик куни тушган иш ҳақининг деярли ҳаммаси беш йиллик фондига ўтказилади.

С. СУЛТОНОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

ЮКСАК УНУМДОРЛИККА ЭРИШИЛАДИ

● Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасининг кўпминг кишилик коллективи шанбаликни юксак меҳнат унумдорлигига ва ишнинг сифат даражасини анча оширишга эришиш билан нишонлашга аҳд қилган. Шу мақсадда қатор ташкилий тадбирлар амалга оширилди. Ҳар бир бригада, ҳар бир машинасоз амалга ошириши лозим бўлган иш ҳажми аниқ белгилаб олинди.

Корхонада умумхалқ ҳашари олдинги шанбаликда бошланган эди. Бугун эса у яна давом этади. У соат етти яримда бошланади. Олдиндан митинглар ва йиғилишлар бўлиб ўтади. Унда шанбаликнинг аҳамияти ҳақида суҳбатлар уюштирилади.

Ишчи коржомасидаги меҳнат байрамини ҳар томонлама тайёргарлик билан кутиб олаётган коллектив ўнларча минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаради. Шу куни тежалган хом ашё асосида ишлаш кўпчилик цехлар ва бригадалар коллективининг анъанасига айланиб қолган. Жумладан, қуюв цехи оловли касб эгалари шундай қилишади. Улар салкам 70 минг тонна чўян эритишади, унинг ярмидан кўпроғи эса йил бошидан бери тежаб қолинган материал ҳисобига тайёрланади. В. Грибков, Б. Абдужабборовлар раҳбарлик қилаётган бригадалар, Ҳ. Раҳмонов бошчилигидаги прокат кесувчилар коллективлари нормани 120 процентга етказиб уддалашади.

Қисқаси, машинасозлар умумхалқ ҳашарида зарбдорчасига меҳнат қиладилар, оддий кунлардагига нисбатан анча кўп маҳсулот ишлаб чиқарадилар. Айни вақтда катта ҳажмдаги ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларини амалга оширилади.

В. КЛЕМЕНТЬЕВ,
«Ташсельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси ходими.

БЕШ ЙИЛЛИК ФОНДИГА

БУГУН Оҳангарондаги 487-ихтисослашган кўчма механизациялашган колоннада 150 нафардан ортиқ ишчи ва инженер-техниклар меҳнат қўйнида бўлишади. Улар ушбу куни бажариладиган ишларни олдиндан ўзаро тақсимлаб олишган.

Бунёдкорларнинг 130 нафари ўз иш жойида бўлишади. Йигирма киши эса фойдаланишга топшириладиган объектлар атрофида кўкаламзорлаштириш ишларини бажарадилар. Бунёдкорлар олти минг сўмлик иш бажаришлари кўзда тутиляпти. Ишлаб топилган меҳнат ҳақининг 550 сўми беш йиллик фондига ўтказилади.

М. ҚОСИМОВА.

* * *

ЯНГИЙЎЛ пойабзал фабрикаси коллективи ҳам Тошкентдаги илғор корхоналарнинг В. И. Ленин туғилган кунининг 119 йиллигига бағишлаб Коммунистик шанбалик ўтказиш тўғрисидаги ташаббусини қувватлаб чиқди. Корхонанинг 4,5 минг кишилик коллективи 22 апрель куни ўз иш жойларида бўлиб, 11 минг жуфт болалар пойабзали тайёрлайди. Ишчилар беш йиллик фондига ўтказишга қарор қилган меҳнат ҳақи камида 5 минг 500 сўмни ташкил этади.

Ш. ШАМСИЕВА.

* * *

«ТАШМЕЛИОВОДСТРОЙ трестига қарашли 4-механизациялашган колонна бунёдкорлари ҳам Коммунистик шанбалик куни 5 минг 200 сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажаришга қарор қилишди. Бу маблағ ҳисобига 25 куб метр бетон ётқизилади, 3 235 куб метр ер текисланиб унинг мелиоратив ҳолати яхшиланади. Шанбаликдан тушган 840 сўмлик иш ҳақи эса ўн иккинчи беш йиллик фондига ўтказилади.

М. АЛИЕВА.

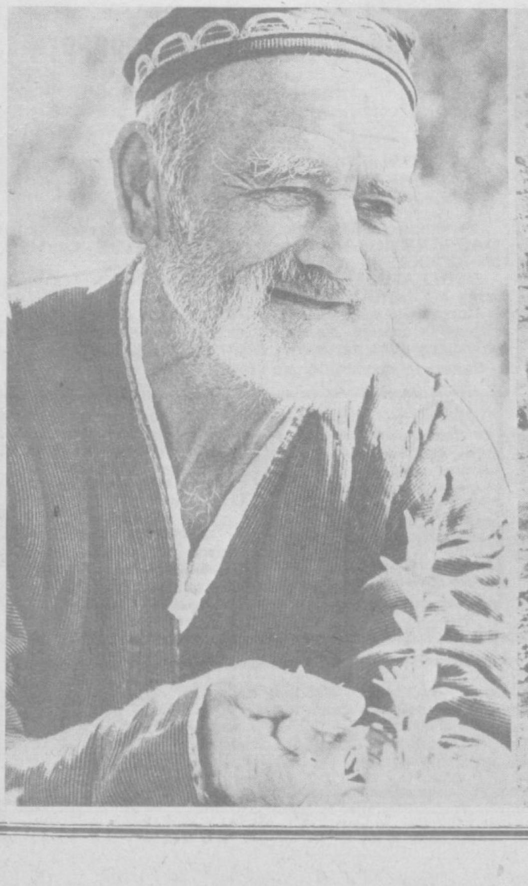

✦ БУГУНГИ Бутуниттифоқ шанбалигига Бўка районидаги Ҳамза номли колхоз меҳнаткашлари ҳам қизғин тайёргарлик кўрдилар. Хўжаликда 1200 киши бевосита дала ишларида, атрофни тозалаш ва кўкаламзорлаштириш тадбирларини амалга оширишда иштирок этади. Шу куни 3 минг тупдан ортиқ турли мевали дарахтлар ва гул кўчатлари ўтказилади. СУРАТЛАРДА: (чапдан) шанбаликнинг энг кекса иштирокчиларидан бири — 77 ёшли отахон Самиғ Жабборов; колхоз боғига янги гул кўчатлари ўтказилмоқда.

А. Зуфаров суратга туширган.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

• МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР •

ТАНТАНАЛИ МАРОСИМ

ПРАГА. Чехословакия халқи В. И. Ленин туғилган куннинг 119 йиллигини нишонлашга тайёрланмоқда. Бутун мамлакат бўйлаб мазкур санага бағишланган тантанали маросимлар ўтказилмоқда.

Прага ва Братиславадаги В. И. Ленин ёдгорлигига ЧССР пойтахти ҳамда Словакиянинг партия, жамоат ташкилотлари вакиллари номидан, шунингдек совет ташкилотларининг ЧССРдаги вакиллари номидан гулчамбарлар қўйилди.

Прага ва Братислава меҳнаткашлари ҳамда ёшларининг ана шу санага бағишланган тантанали йиғилишлари бўлиб ўтди.

Ўтказилаётган тадбирлар доирасида Прагадаги В. И. Ленин музейида халқаро ишчилар ҳаракатини ривожлантиришда Владимир Ильичнинг роли ҳамда унинг коммунистик интернационални тузишга қўшган ҳал қилувчи ҳиссаси ҳақида ҳикоя қилувчи «Ленин ва коминтерн» кўргазмаси очилди.

Илгари ҳеч қачон эълон қилинмаган фотосуратлар кўргазмада зўр қизиқиш уйғотмоқда. 300 экспонат орасида коммунистик интернационал ҳужжатларининг ноёб нашрлари ҳамда халқаро коммунистик ва ишчи ҳаракати муаммолари тўғрисидаги китоб ҳам бор. Китобни «Свобода» нашриёти чиқарган. Томошабинлар В. И. Лениннинг 1919 йилда ёзиб олинган нутқини ҳам тинглашлари мумкин.

ДОҲИЙ ЯШАГАН УЙ

● Краковда Королева Ядвиги кўчасида икки қаватли уй жойлашган. Бу уйда 1912 йилнинг июль-сентябрь ойларида В. И. Ленин ва Н. К. Крупская яшаган. Бу уларнинг Краковдаги биринчи квартиралари эди. 1974 йили квартирада очилган музейга ҳар йили минглаб кишилар келишади. Квартира унчалик катта бўлмаган икки хона, ошхонадан иборат. Оддий, ортиқча жиҳозлар йўқ. Владимир Ильич ва Надежда Константиновна хонасида Лениннинг онаси, сингиллари суратлари, столда эса Мария Александровнага ёзиб тугатилмаган хат.

Велосипед — музейнинг энг қимматли экспонатларидан бири. Ленин бу велосипедда Макув қишлоғига, Бабьей тоғига дам олгани бориб турган.

Суратларда: Королева Ядвиги кўчаси, 41-уй ва бу уйдаги квартирада В. И. Ленин ва Н. К. Крупскаянинг ишхонаси.

В. Завьялов, Р. Нетелева суратга туширган.

(ТАСС).

ЧЕТ ЭЛ МАТБУОТИ ВА ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ ХАБАР ҚИЛАДИ

Чет эл оммавий воситалари КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси М. С. Горбачевнинг АҚШ таниқли касаба союз арбоблари У. Уинписингер ва Ж. Шейнкман билан қилган суҳбати тўғрисида хабар берганлар. Америка газеталари совет раҳбарининг Совет Иттифоқи ўзининг Америка Қўшма Штатлари билан муносабатларида халқ ўзи танлаб олган йўлдан боришини ҳурмат қилишини назарда тутадиган янгича фикрлаш принципидан келиб чиқади, деган сўзларига алоҳида эътибор берганлар. Польшанинг «Речь посполита» газетаси совет раҳбари Совет ва Америка касаба союзлари ўртасида мулоқот олиб бориш ва муносабатларни ривожлантиришни ёқлаб чиқаётган ҳамсуҳбатларининг тутган йўлини қўллаб-қувватлаганлигини таъкидлайди.

Германия Федератив Республикасининг телевидениеси Шимолий Атлантика блоки мудофаа министрлари даражасида ядровий планлаштириш группасининг Брюсселда очилган сессияси ҳақида хабар бериб, у бир томондан АҚШ ва блокка аъзо бўлган бошқа мамлакатлар кўпчилиги ўртасида, иккинчи томондан эса тактик ядро қуролларини модернизациялаш масалалари юзасидан келишмовчиликлар белгиси остида ўтаётганлигини уқтиради. Парижда чиқадиган «Юманите» газетасининг маълумотларига кўра Бельгия мудофаа министри Г. Коэм Бельгиянинг қуролнинг мана шу турини модернизациялаш муддатини кечиктириш ҳамда Шарқ ва Ғарб ўртасида шу қурол хусусида музокараларни тезроқ бошлаш тўғрисида қарор қабул қилиш ҳақидаги фикрини шу уюшмадаги шериклар группаси қўллаб-қувватлаётганини айтди.

Франциянинг «Монд» газетаси Парижда олий даражада навбатдаги Франция-Ғарбий Германия учрашуви бошланганлиги тўғрисида хабар беради. Учрашувда президент Ф. Миттеран ва федерал канцлер Г. Коль қатнашмоқда. Мазкур учрашув доирасида икки мамлакат ташқи ишлар министрлари ўртасида музокаралар бўлиб ўтди. Улар икки мамлакат ўртасида мудофаа соҳасидаги ҳамкорлик «Европа келажаги» учун катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидладилар.

«Вашингтон пост» газетаси Оливер Норт устидан олиб борилаётган суд процесси якунловчи босқичга кирганлигини ёзади. Суд маслаҳатчилари ҳайъати судланувчи жиноятчи ёки жиноят қурбони эканлигини аниқлаб, бир қарорга келиши керак. Норт — «Эрон-контрас» қаллоблигида қатнашган асосий кишилардан ҳисобланади. Тергов Америка Қўшма Штатларининг собиқ ва ҳозирги президентлари унга бевосита алоқадор эканлигини кўрсатди.

(ТАСС, 20 апрель).

• АДАБИЁТ ВА САНЪАТ •

ЯНГИ ШЕЪРЛАР

Гулчеҳра НУРУЛЛАЕВА

КИМ АЙТАРКИ...

Ким айтарки: «Бу
халқим
Ишлашларга туғилган.
Пахта экиб, далада
Қишлашларга туғилган...»
Йўқ-йўқ, туғиб
дуркунлар, —

Жамол, Юсуф, Эркинлар,
Қадоқ бўлган кўнглини
Хушлашларга туғилган.
Бир-бирига эл бўлиб,
Шералидан сел бўлиб,
Афғон тинглаб, кўзини
Ёшлашларга туғилган.

Қиз исмига «хон» қўшиб,
Ўғил бўлса «жон»
қўшиб,
Оқибати урфини
Ушлашларга туғилган.
Кимки чиқса бошига,
Оғу солса ошига,
Мангуберди, Широқдек
Муштлашларга туғилган.

ЭСЛАМОҚ—ГУНОҲ

Шамол тўрт томондан эсган тепалик,
Ўзим ғишт узатган уй қадди баланд.
Қушлар салом берар. Оламан алик,
Кўзим-рассом баҳор машқи ила
банд.

Гулга ўч арилар тинимсиз ишда,
Улар нечоғ аҳил, нечоғ дўст — ёрон.

Гўё умр бўйи ҳаёт саришта,
Гўё дунёда йўқ ёвузлик, ёлғон.

Қизиллик сочилар гулбеорлардан,
Қуёш куйдирмайди, ўпади, холос.
Гўё қалбим шундай осуда ҳар дам,
Гўё ўртанишлар эмас менга хос.

Шоирлар чорбоғи — роботларида
Мудом дастёрликда қуёш ила моҳ.
Бундай илтифотнинг қанотларида
Нохуш кимсаларни эсламоқ —
гуноҳ.

МАҚСУДАГА ЖАВОБ

Фарғоналик дилбар шоира Мақсуда Эргашева Хонқиз қишлоғида 19 ёшли Ҳамида исмли келинчак ўзини ёқиб юборганини, қўрғонтепалик 22 ёшли Раъно Ҳаётхон ва Саётхон исмли икки қизалоғи ила ўзини поезд тагига ташлаганини, шоира яшаётган Оқбўйра қишлоғида 23 ёшли Маҳбуба ҳам саккиз ойлик чақалоғини бешикка боғлаб қўйиб, поезд тагида ҳалок бўлганини айтиб дардли шеър битибди.

Пахта ила боғлиқ, деймн
Ўзбекистон ерлари.
Оташ, деймн, оғриқ,
деймн
Мақсуданинг шеърлари.

Сингилгинам, руҳимга
зеб
Хонишингдан ўргилай.
Ҳамида деб, Маҳбуба деб
Ёнишингдан ўргилай.

Шаҳид кетган Раъно
учун
Гадосисан сен бахтнинг.
Жўр овозинг бўлмас
нечун
Шоирлари пойтахтнинг?!

Ишқин эмас, дардин
сўйлар
Гарчи Бойсун қалами,
Йиғлаб севар,
моҳирўйлар
Чормихланган далани.

Бу майдонда йўқми
ғаним?
Юртпарвармн бор
жангчи?
«Рангпар сингил» деб
куйганим
«Саломатми?» —
десанг-чи.

Тушун мени, оҳимда оқ,
Мунглуғ эса хонишим.
Нетай ахир.
Донишқишлоқ
Танимаса донишин.

Ёнғоқзорда балки қарға
Бўлганидан ишбоши,
Чўмганмикан узлат
шеърга
Шекспирнинг руҳдоши.

О, Мақсудам,
сингилжоним,
Улкан дарё тор, деймн?
Боёвутнинг ҳаяжонин
Хуш кўрмаслар бор,
деймн?

Йиғлагайман, чин
қаҳрамон
Кўксин кўрсам яроли.
Қуримасми деб қўрқаман
Истеъдодлар Ороли.

Севмасалар
Ўзбекистон —
Сувайдоли бу юртни,
Ҳамидадай бўлиб гирён,
Чертгим келар гугуртни.

Пахта ила боғлиқ,
дейман
Ўзбекистон ерлари.
Олов, дейман, оғриқ,
дейман
Мақсуданинг шеърлари.

АЖАБЛАНИШ

Абдулла ҚОДИРИЙГА

Сизга тегиш довруғ кўрмади сизни.
Ҳабибликка лойиқ бўлмади ҳабиб.
Яшар эдингиз-ку нурлатиб сўзни,
Кўплардан озурда, ҳаммага табиб.
Фақат сиғинмоқ шарт ёруғ нигоҳга,
Бағрингизда эди беминнат қуёш.
Отар эдилар-ку қалбгамас, шохга,
Ажаб, нечун сизга тега берди тош?!
Насибангиз эди оламдаги бахт.
Юксак турииг эди бодомдай гуллаб.
Кесилар эди-ку одаммас, дарахт.
Ажабо, нечун сиз кетдингиз қулаб?!
Дахлсиз риёга келтириб шакни.
Исён айлаганда сиз тутган қоғоз,
Кўксимизга жойлаб сўзни, юракни,
Ажабо, нечун биз юрдик беовоз?!
Сизни асрамоққа бўлолмай молик,
Биз — энди исёнмиз, биз — энди
журъат.
Истеъдод қисмати — наҳот
танҳолик?!
Ҳақиқат қисмати — наҳот уқубат?!

СИЗГА ТАШАККУР

Ўйладингиз, ташлай туриб мени хонамга,
Энди уни узлат буткул этгай деб абгор.
Мен бўлсам-чи, куйиб-куйиб бемор оламга,
Асли ўзим хилватгоҳга эдим талабгор.

Ким айтади, даргоҳида йўқ деб ҳеч нарса?
Бунда бўлиб сезмаган ким ҳаловат исин?
«Оҳ, сен учун яшарман» деб изимдан юрса,
Жорияси бўлгим келар Меҳр парисин.

Сўзлари ҳур бу хонамнинг, хаёллари ҳур.
Бор қуёшли пешайвони, тоза ҳавоси.
Менга мудом ҳамдам эрур, муаллим эрур
Ўтмишимнинг, бугунимнинг соғлом овози.

Улар менинг суҳбатдошим беғараз, холис...
Сиз билмассиз узлатлардан топмоғим ҳузур.
Хиёнатдан, ҳаром-хариж, ёлғондан олис
Шу фаришта кунлар учун сизга ташаккур.

БИР ШИНГИЛ ТАБАССУМ

Ҳамкасблар ҳақида

● Яқинда ажойиб шифокор, қобилиятли қаламкаш, бир неча китоблар автори Зикрилла Эгамбердиевни йўлда кўриб қолдим. Қорамағиздан келган чеҳраларига соқол-мўйловлари ярашган, етмишдан ошганларига қарамай, ҳазил-мутойибани яхши кўрадиган бу отахон шошиб борар эдилар. Салом-аликдан сўнг:

— Анчадан буён газета-журналларда кўринмаётганликларини эслатиб «ёзиб туринг»,—дедим.

— Кексачиликми, бу бошда ҳозир ҳеч ваҳо йўқ, бўм-бўш каллани кўтариб юрибман, ҳа, бўм-бўш каллани, — дедилар кулиб.

Ўзимча тасалли бердим. Кейин:

— Анча шошилаётган кўринасиз, йўл бўлсин? — сўрадим суҳбатни давом эттириб.

— Бозорга, Ҳури бувингизнинг илтимосига кўра, каллага кетаяпман, — дедилар.

* * *

● «Ғунча» журналининг кўзга кўринган ходимларидан бири Собит Ғофуровнинг ажойиб фазилати бор. Жуда кўплаб латифалар билади. Янги-янгиларини топиб айтади. Йўлда учратиб қолса, кўнгли ёққан одамга, албатта, биттани айтиб бермай, қўйиб юбормайди. Бир куни мажлисга кириб кетаётиб, йўлакда унга дуч келдим:

— Жуда янгиси, — деди у қўлимдан тортиб.

— Бизда бюро бошланяпти, шошилиб турибман, — дедим унга.

— Ҳозир, бир минутгина, — дея латифани бошлаб юборди.

У гапиряпти-ю, мен минг хаёл билан тинглаяпман.

— Айтиб бўлдим, нега кулмайсиз? — ҳайрон бўлиб сўради у.

— Кулгили эмас-ку.

— Бюрога кирадиган одам кулмайдиган бўлиб қоларкан-а, деганича, қўлимни қўйиб юбориб, йўлида давом этди, у.

* * *

● «ХАТ ва ҳаёт» туркум эшиттиришини телевизор орқали олиб борадиган Шуҳрат Қосимовни танимаган одам йўқ. Куни кеча у газета редакциялари биноси олдидаги майдонда ҳамкасблари билан гаплашаётган экан. Зинада турган бир кампир мени чақириб қолди.

— Бу ўшами, болам?

— Ким деяпсиз?

— Ҳалиги дилвизорда тилипони йўққа, тилпон, уйи йўққа уй олиб берадиган болага ўхшатяпман.

Ўша, бувижон, ўша.

— Бинойидек одам экан-у, дилвизорга чиқса, ҳаммани сўроққа тутиб, тўполон қилиб ташлайди-я, ё тавба... — деди кампир илжайиб.

* * *

● АНВАР Эшоновни фақат Тошкентда эмас, республикамизнинг кўпгина областларида ҳам яхши танишади. Талантли журналист, ёзувчи. Ўзига зеб бермайди. Бегона одамлар билан ҳам бирпасда апоқ-чапоқ бўлиб кетади. Суҳбатда худди Афанди дейсиз. Бармоғини лабига бот-бот теккизиб ичакузди гапларни топиб гапираверади. Илгари беш-олтита қизиқ-қизиқ фельетонларини ўқиганман. Бири-биридан ўткир ва кучли эди. Шуларни эслаб:

— Фельетон ёзмай қўйдингиз, Анвар ака, — дедим бир куни гурунглашиб ўтириб.

У бошини сарак-сарак қилиб:

— Ҳозирча ёзмайман, — деди.

— Нега?

— Фактлари икки-уч борадан тасдиқланса ҳам ўша фельетонлар учун идорама-идора юравериб, роса ҳолдан тойганман. Милиция бўлимининг ўзига етти марта, прокуратурага тўққиз марта қатнаганман. Роса тинкамни қуритишган.

— Энди сира ёзмайсизми?

— Ёзаман, салбий қаҳрамонларим обдон ўлиб бўлгандан кейин ёзаман. Унгача сабр қила тураман...

* * *

● ҲОЗИР «Гулистон» журналида ижод қилаётган шоир, журналист Эргаш Муҳаммад билан кўп йиллар бирга ишладик. Ҳалол, содда ва тўғри одам. Тоғли қишлоқда туғилгани билиниб туради. Шоп мўйловли, барваста гавдаси ўзига ярашган. Шеър ёзаётган пайтида билмайману, шахмат ўйнаётганда ари у ёкда турсин, чаён чақса ҳам сезмайди. Ўзи ўйнагани майли, бировлар дона сураётганда ҳам икки кўзини тахтага тикканча, оламдан бехабар табассум қилиб ўтираверади. Унинг шу ўтиришини ҳақида деворий газетага:

Шоп мўйлови қанот қоқиб,
Ўтиради ўйчан боқиб.
Шахмат жоним, шеър эса
гашт
Дейди доим бизнинг Эргаш.

— деб тўрт қатор ҳазил шеър ҳам ёзиб берганман, Газета осилгандан кейин бир ҳафтача ўтгач, у хонага юзи ёйилиб, кўзида қувонч билан кириб келди.

— Қойил-эй, боплабсиз-ку,

— Ҳар куни шу ердасиз-ку, энди ўқидингизми? — сўрадим ҳайратланиб.

— Ҳа, энди ўқидим, раҳмат.

Бу ҳам ўтди. Ўша йиллари Эргаш Муҳаммад ҳали бошпанасиз эди. Редакциямизда бирга ишлайдиган ҳамкасбимиз Аброр Шайхов:

— Эргаш, бизнинг эски ҳовлимиз бўш, шу ерда яшаб туралинглар, — деб таклиф қилди.

«Уй олгунингизгача яхши бўлади» деб биз ҳам бу таклифни қувватладик. Эргаш Муҳаммад оиласи билан тез кунда бу хонадонга кўчишди. Орадан бир ярим ойча ўтди чамаси, мен ва Аброр ака ўтирган хонага кириб келди. Бирпас у ёқ-бу ёқдан суҳбатлашдик. Кейин бирдан Эргаш А. Шайховга қараб:

— Эй, вей, Аброр ака, сал бўлмаса ёдимдан чиқай дебди-ку, — деди.

«Нима» дегандай Аброр ака имо қилди унга.

— Тоғангизми, амакингизми, билмадим, бир киши сизни тўйга айтиб кетувди-я. Жума дедими, шанба дедими-эй, яхши эсимда йўқ. Қиз узатаётган экан, бирга бўларкансиз.

Аброр ака бирдан шарақлаб кулиб юборди. Кейин у ўзини бироз босиб:

— Тўй аввалги шанбада ўтди-ку, афанди, энди айтасизми? — деди ҳайратланиб.

— Ўтдими? — сўради Эргаш Муҳаммад.

— Ҳа, ўтди, — тасдиқлади А. Шайхов.

— Қаранг-а, ёдимдан кўтарилмай туриб айтиб қўйганим эди, — деди Эргаш Муҳаммад нариги столда шахмат ўйнаётганлардан кўз узмай.

* * *

●Ўрта бўйли, думалоқдан келган очиқ чеҳрали, сочлари орқага силлиқ қилиб таралган Акбар Алиев кўп йиллар давомида «Тошкент ҳақиқати» маданият бўлимини бошқарди. Ҳозир «Совет мактаби» журналида ишлайди. У беозор, ёқимтой журналист. Иши жуда баракали. Турли тематик саҳифаларни бирпасда тайёрлаб қўярди. Алиевнинг тезкорлиги газетанинг марҳум муҳаррири Аҳмад Исмоиловга ёқарди. Шунинг учун у ишдан ҳеч кимга айтмай бир-икки соат олдин кетиб қолган бу ходимга эътироз билдирмасди. Бора-бора муҳаррир бунга кўникиб кетди. Соат 3 бўлди дегунча, Акбар акани 14-қаватдаги шинамгина хонасидан топиб бўлмасди. Лифт унинг бўлимига яқин жойда эди. У ўзи мўлжаллаган пайтда ана шу лифтга қандай қилиб кириб қолганлигини биров сезмасди. Редакциядагилар «Акбар аканинг лифти» дейдиган бўлиб қолишди. Байрамларда савдо-сотиқ уюштирилса, «Акбар аканинг лифтида олиб чиқа қолинглар», «Акбар аканинг лифти ўзи юк ташийдиган лифт-да», «Акбар аканинг лифти очилмай, ярим соат қолиб кетдим» дейдиган гапларни тез-тез эшитиб турардик. Бу лифт худди Акбар аканинг характерига мослашгандек бағри кенг ва ёруғ эди.

Бир куни муҳаррир қараса, хонада А. Алиев ўтирибди. Соат эса учдан ошиб қолувди. Кабинетимиз уники билан қарама-қарши бўлганлиги учун шундоққина эшитиб турибман.

— Ие, Акбарвой, ҳалиям шу ердамисиз,— деди Аҳмад Исмоилович.

Акбар ака бироз қизариб кетди.

— Ҳозир шундоқ сал...— деганича хижолат тортгандек бўлди.

— Қизиқ, соат учдан ошиб кетди-ку,— кулги аралаш давом этди Аҳмад ака сўзида.

— Ҳозир, ҳозир, Аҳмад ака, лифт бузилган экан, усталар тузатишяпти.

Муҳаррир кулиб юборди. Акбар аканинг лифтини тузатаётганларга:

— Жадалланглар, барака топгурлар, — деб хонасига йўл олди.

Саидвали ҲАСАНОВ.

БИРИ «БАҲОР», БИРИ «НАВРЎЗ»

Тошкент қишлоқ хўжалик техникумида Наврўзга бағишлаб ўтказилган кеча илиқ шеърий мисралар билан бошланди. Сўнгра техникум директори А. Маҳсумов талабаларни баҳор ва яшариш байрами билан табриклаб, уларга ўқиш ва келгуси ишларида муваффақиятлар тилади. Ўқитувчи Ф. Турғунова эса халқимизнинг азалий байрами — Наврўз тарихи ҳақида ҳикоя қилиб берди.

Кеча давомида агрономия бўлимининг «Баҳор» ва ўсимликларни ҳимоя қилиш бўлимининг «Наврўз» командалари ўзаро беллашдилар. Ҳар икки команда пазандалари ўзлари пиширган кўк сомса ва чучвара, шунингдек, техникум ўқитувчилари ҳамда талабалари тайёрлаган сумалак билан йиғилганларни меҳмон қилишди.

Техникум бадиий ҳаваскорлик ансамбли қатнашчилари ижросидаги куй-қўшиқ ва рақслар кечгача давом этди.

К. ИСМОНОВ,
техникумнинг 3-курс талабаси.

● Умумтаълим мактабларини ислоҳ қилишнинг Асосий йўналишларида ёш авлодни эстетик руҳда тарбиялашга алоҳида эътибор берилган. Бу мақсадга эришиш учун аввало педагогларнинг ўзлари юксак дид ва малакага эга бўлишлари керак. Тошкент область ўқитувчилар малакасини ошириш институти тасвирий санъат ва чизмачилик кабинетининг мудири Ҳ. Мадалиев ўқитувчиларга ана шу билимларини сингдириб келаётган устозлардан. Суратда: Ҳ. Мадалиев иш кабинетида.

У. Усмонов суратга туширган.

МОСКВАДАН ХАТ

ЎЗБЕК РОМАНЛАРИ РУС ТИЛИДА

Москвадаги «Советский писатель» нашриёти «Совет романлари кутубхонаси» сериясида чоп этаётган адабиётларни китобхонлар севиб харид қилишмоқда. Ушбу сериядан совет ёзувчиларининг қизиқарли асарлари ўрин оляпти.

Яқинда нашриёт ўзбек ёзувчиларининг бир жилдли романларини рус тилида нашр этди. Унга Ойбекнинг «Қутлуғ қон», Пиримқул Қодировнинг «Олмос камар», Одил Ёқубовнинг «Диёнат» романлари киритилган. Мазкур китоб 300 минг нусхада чоп этилди.

Г. ХОБОТЬЕВ.

СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

ФУТБОЛ МАЙДОНЛАРИДА

✦ МАМЛАКАТ чемпионати биринчи лигаси қатнашчилари ўртасида тўртинчи турнинг қолган ўйинларида қуйидаги натижалар қайд этилди: Марказий армия спорт клуби — «Кубань — 5:0; «Кузбасс» —«Динамо» (Бт) — 1:2.

✦ ИККИНЧИ ЛИГА еттинчи зона қатнашчилари навбатдаги учрашувларни ўтказишди. Областимиз вакиллари ўртасида фақат «Трактор» командасинигина омади келди. Тракторсозлар ўз майдонларида «Жайҳун» коллективини қабул қилиб (ҳисоб 2:1) икки очкони қўлга киритдилар. «Соҳибкор» билан «Целинник» учрашувида ҳисоб очилмади. Чирчиқнинг «Сельмашчи» футболчилари Косонсойда маҳаллий спортчилардан 0:1 ҳисобида енгилдилар. Фарғонанинг «Нефтяник» клуби республика спорт маҳорати олий мактаби талабаларини 4:0 ҳисобида мағлубиятга учратди. Олти турдан сўнг «Нефтяник» ва «Трактор» командалари 11 тадан очко тўплаб зонада пешқадамлик қилишмоқда.

✦ ФЕВРАЛЬ ойида 12 команда иштирокида пойтахт области кубоги учун бошланган мусобақалар ниҳоясига етди. Финалда ғалаба районининг Димитров номли колхоз командаси ва Бекободнинг «Металлург» коллективлари учрашишди. 2:0 ҳисобида ғалабага эришган бекободликлар биллур соврин эгаси бўлишди. Мусобақа низомига кўра ҳар иккала финалчи республика кубоги беллашувларида иштирок этади.

ЁШЛАРНИНГ СПОРТ ЎЙИНЛАРИ

● РЕСПУБЛИКА ёшларининг IV спорт ўйинлари программаси асосидаги бадиий гимнастика мусобақалари Навоий шаҳрида бўлиб ўтди. СССР спорт мастерларининг кўпкураш программаси асосидаги беллашувларида Е. Жукова, (Навоий), О. Абдураҳимова ва Т. Маликова (ҳар иккаласи Тошкентдан) ғолиб келдилар. Мастерликка номзодлар программасида тошкентлик О. Иванчук билан Л. Ломакина тенг очко тўплаб биринчи-иккинчи ўринларни бўлишиб олдилар. Команда ҳисобида Тошкент области гимнастикачилари бош соврин эгаси бўлишди. Бухороликлар иккинчи, самарқандликлар учинчи ўринни эгалладилар.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

АНГЛИЯЛИК БОЙ-БАДАВЛАТЛАР

✦ БУЮК БРИТАНИЯЛИК 220 та энг бой-бадавлат одамлар рўйхатининг бошида қиролича Елизавета II турар экан. Унинг мол-мулки 5,2 миллиард фунт-стерлинг баҳоланади. «Санди таймс мэгэзин» газетаси ўтказган тадқиқот натижасига кўра 3,2 миллиард фунт-стерлинг маблағга эга бўлган Лондондаги энг мулкдор одам герцог Вестминстерский британияликлар учун энг фахрли бўлган бу рўйхатда иккинчи ўринда борар экан.

Газетанинг фикрича бир вақтлар Наполеон «Британия —савдогарлар юрти» деб тўғри айтганидай, ҳамон инглизлар учун бу тушунча ўзгаргани йўқ. 200 британиялик бойваччаларнинг 53 таси йирик савдо кампанияларнинг эгасидирлар.

СУКИНМА!

✦ Италияда оғзи бузуқларни тартибга чақириш кампанияси кенг тус олди. Италия пойтахтининг бекатларида, транспортларда, давлат муассасалари ва жамоат жойларида «Сўкинма!» деб ёзилган шиорлар пайдо бўлди. Шунда ҳам бу шиорга амал қилмай барибир ўзини оғзи бузуқликдан тийёлмаган сўконғичлар эндиликда марҳамат қилиб 10.000 лирага яқин жарима тўлашга мажбур бўлишади.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА
22 АПРЕЛЬ СОАТ 17.00 ДА
кичик экспериментал саҳнада
ОПЕРА СОЛИСТИ
Гулгина ЗОКИРОВАнинг
ИЖОДИЙ КЕЧАСИ

ПРОГРАММАДАН ариялар, романслар, Ғарбий Европа, рус ва ўзбек композиторларининг қўшиқлари ўрин олган.
КЕЧАДА: Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар З. ДАВЛАТМУРОДОВА, И. ЖАЛИЛОВ, опера солисти Х. ТОИРОВ; скрипкачи О. ИВАНЦЕВлар иштирок этишади.
КОНЦЕРТМЕЙСТЕР: Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист С. ПАРКОВА.
Билетлар театр кассасида соат 10 дан 19.30 гача сотилади. Танаффус — соат 14 дан 15.00 гача.
Справкалар учун телефон — 33-90-81.

ҚОЗОҒИСТОН ССР МАДАНИЯТ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ
МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ВА ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНЛИ М. АВЕЗОВ НОМИДАГИ ҚОЗОҒИСТОН ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИНИНГ
ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИ БИНОСИДА ЎТАДИГАН
ГАСТРОЛЛАРИ РЕПЕРТУАРИ

6, 18, 22 МАЙ СОАТ 19.30 ДА
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Г. МУСРЕПОВ.
«ҚЎЗИ КОРПЕШ-БАЁН СУЛУВИ»
(3 пардали драма)

7, 16, 23 МАЙ СОАТ 19.30 ДА
К. МУҲАМАДЖОНОВ.
«БИЗЛАР ФАРИШТА ЭМАСМИЗ»
(2 пардали драма)

8, 10, 17 МАЙ СОАТ 19.30 ДА
Ф. ЭРВЕ.
«НИТУШ ХОНИМ»
(2 пардали музикали комедия)

9, 14 МАЙ СОАТ 19.30 ДА
Т. АХТАНОВ.
«ЙЎҚОЛГАН ДЎСТ»
(2 пардали драма)

11, 20, 24 МАЙ СОАТ 19.30 ДА
А. СУЛАЙМОНОВ.
«ЖОЙНОМОЗ» премьераси
(2 пардали диалог)

12, 15, 21 МАЙ СОАТ 19.30 ДА
Е. ДОМБАЕВ
«СИНФИМИЗ ҚИЗЛАРИ»
(2 пардали комедия)

13, 19, 25 МАЙ СОАТ 19.30 ДА
Ленин мукофоти лауреати М. АВЕЗОВ.
«ҚОР МАЛИКАСИ»

ТЕАТР — БОЛАЛАРГА
7, 13, 21 МАЙ СОАТ 12.00 ДА
Е. ШВАРЦ.
«ҚОРА КЎЗ»
(2 пардали комедия)

14, 20 МАЙ СОАТ 12.00 ДА
Ленин мукофоти лауреати Ч. АЙТМАТОВ.
«ОҚ КЕМА»
(2 пардали драма)

Театрнинг бадиий раҳбари — СССР халқ артисти, СССР ва Қозоғистон ССР Давлат мукофотларининг лауреатлари Озарбайжон МАМБЕТОВ.
Спектакллар рус тилига синхрон равишда таржима қилиш билан бошқариб борилади.
Кассалар соат 10 дан 20.00 гача очиқ, танаффус — соат 14 дан 15.00 гача.
Справкалар учун телефонлар: 44-24-47, 44-17-51.

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
29—30 апрель соат 20.00 да,
1—2 май соат 16.00 ва 20.00 да
«ЁШЛИК ҚЎШИҚЛАРИ» КОНЦЕРТИ
ҚАТНАШАДИЛАР:
ҒИЁС БОЙТОЕВ
Бешинчи республика қўшиқчилар конкурси дипломанти
Юлдуз АБДУЛЛАЕВА
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Зиёда МАДРАҲИМОВА, Нарзиддин ШЕРМАТОВ, Одил КАМОЛХЎЖАЕВ.
ПРОГРАММАНИ олиб борадилар: Обид АСОМОВ, Ботир МУҲАМАДХЎЖАЕВ.
Постановкачи-режиссёр —Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, Ҳамза номидаги Ўзбекистон Давлат мукофотининг лауреати Абдурашид РАҲИМОВ.
Билетлар соат 14.00 дан сотилади.

Ўзбекистон Компартияси Тошкент область комитети Ҳамза номли театр актёри, область партия комитети бюросининг аъзоси Зикир Муҳаммаджоновга онаси

Зулфия АЛИМОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Журналистлар союзи Тошкент ташкилоти правлениеси СССР Журналистлар союзининг аъзоси Ҳ. Тожибоевга онаси

Тожихон ИБРОҲИМ қизининг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)
БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.
Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 224808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.
Р — 11719. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Б.—1590. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12